

KONGELIG RESOLUSJON
Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Sveinung Rotevatn

Ref.nr.:
Saksnr.: 18/141
Dato: 16. oktober 2020

Fastsetting av forskrifter om vern av nasjonalpark, landskapsvernområder og naturreservater i Nordland

1 FORSLAG

Klima- og miljødepartementet legger med dette frem forslag om fastsettelse av (foreslått endring i areal i parentes):

- Forskrift om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner (+ 90 km², totalt vernet 2192 km²)
- Forskrift om vern av Nattmoråga landskapsvernområde i Rana og Rødøy kommuner (+9,3 km²)
- Forskrift om vern av Saltfjellet landskapsvernområde med biotopvern for fjellrev i Saltdal og Rana kommuner (-12,6 km²)
- Forskrift om vern av Gåsvatnan landskapsvernområde i Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner (+1,08 km²)
- Forskrift om vern av Dypen naturreservat i Saltdal kommune (0 km²)
- Forskrift om vern av Semska-Stødi naturreservat i Saltdal kommune (0 km²)
- Forskrift om vern av Blakkådalen naturreservat i Rana kommune (+19,2 km²)
- Forskrift om vern Fisktjøna naturreservat i Rana kommune (0 km²)

Nattmoråga er et nytt verneområde. Øvrige forskrifter gjelder endringer i eksisterende verneområder. I forskrift om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark foreslås det å oppheve forskrift om fredning av Storlia naturreservat (- 23,5 km²). Området innlemmes samtidig i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Departementet viser til kapittel 5 for en oversikt over øvrige forskrifter som foreslås opphevet.

Verneforslaget medfører at vernet areal totalt øker med 84,56 km², hvorav ca. 94 % er statlig eid eiendom, og ca. 6 % er privat eid.

1.1 Bakgrunn

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon 8. september 1989. Samtidig ble Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat opprettet. I tillegg ble Semska-Stødi naturreservat, som første gang ble opprettet i 1976, revidert. Disse verneområdene utgjorde et sammenhengende vern fra Svartisen og Nordfjorden i vest til svenskegrensen i øst. Senere har det kommet flere verneområder i områdene rundt Saltfjellet-Svartisen, og som bidrar til helheten i vernet: I 1992 ble Blakkådalen naturreservat og Fisktjøna naturreservat i Rana kommune opprettet. I 2000 ble Dypen naturreservat vernet. Avgrensing og forskrifter for verneområdene opprettet i 1989 var resultat av en langvarig prosess hvor hensynet til utbygging av vannkraft ble avveid mot behovet for vern. Det skulle bygges ut store kraftreserver i området, og grensene for nasjonalparken slynger seg rundt ulike planlagte og mulige inngrep. I 2001 ble de resterende konsesjonene trukket tilbake. I St. meld. nr. 37 (2000-2001) *Om Vasskrafta og kraftbalansen* skriver regjeringen at den vil "vurdera desse naturområda på nytt med tanke på å sikra dei gjennom

bruk av naturvernlova. Regjeringa meiner at nytten av desse utbyggingane ikkje er stor nok til at ein kan forsvare dei endelege inngrepa som vert gjort i naturen." Dette sluttet Stortinget seg til, jf. Innst. S. nr. 263. På denne bakgrunn startet Fylkesmannen opp verneplanarbeidet i september 2008 etter oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Planområdet for verneplanen følger de skrinlagte kraftutbyggingene, Melfjorden og Bjøllåga.

1.2 Begrunnelse for verneforslaget

Formålet med utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og endringer i de tilgrensende områdene er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med vekt på landskap uten tyngre naturinngrep, samt naturtyper, arter og geologiske forekomster. Nasjonalparken skal sikre variasjonsbredden av naturtyper og landskap i et naturgeografisk sentralt område der variasjonene i naturforholdene er særlig markerte og verdifulle. Her finnes nord- og sørgrensen for en rekke arter som skal ivaretas. Området skal også ivareta et kjerneområde for den norske fjellrevbestanden.

Vern av de foreslåtte områdene bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser (jf. naturmangfoldloven § 46 første ledd) i:

- FN sitt bærekraftsmål *15 Liv på land*
- Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold
- St. prp. 1 S (2019-2020) for Klima- og miljødepartementet
- Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD)
- Konvensjonen om vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder (Bernkonvensjonen)

Vernet vil bidra til å nå det nasjonale målet om at "eit representativ utval av norsk natur skal vernast for komande generasjonar" og at "ingen arter og naturtypar skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtypar skal betrast", jf. Prop. 1 S (2019-2020). Det vil også bidra til å nå Aichi-mål 11 under konvensjon om biologisk mangfold om bevaring av landareal, spesielt av områder som er særlig viktig for biologisk mangfold og økosystemtjenester.

Vern av områder etter naturmangfoldloven kapittel V vurderes som det mest hensiktsmessige virkemiddelet for å ta vare på de aller mest verdifulle naturområdene i et langsiktig perspektiv. Verneområdene skal bidra til å sikre et representativt utvalg av norsk natur og sikre langsiktig og effektiv bevaring av leveområder for et stort antall truede arter som har risiko for å dø ut. Vern etter naturmangfoldloven gir en sterkere beskyttelse av naturverdiene enn det området vil ha ved forvaltningen etter plan- og bygningsloven og sektorregelverk. Dette "nullalternativet" vil ikke gi en tilstrekkelig enhetlig forvaltning for å sikre naturverdiene i området i et langsiktig perspektiv. Forvaltning etter plan- og bygningsloven vil i større grad tillate bygninger og andre tekniske inngrep som hver for seg kan være små, men som samlet sett og over tid, kan forringe naturverdiene.

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med omkringliggende verneområder utgjør et av Norges største sammenhengende verneområder og omfatter variert naturmangfold fra fjord til fjell og fra kyst til innland. Utvidelsesområdene inneholder viktige naturverdier og store landskapskvaliteter. De foreslåtte utvidelsene av verneområdene vil øke variasjonsbredden i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og vil med vern av Nattmoråga landskapsvernområdet sikre fjord-fjell gradienten i deler av området. Særlig utvidelsene i sør-vestlig del, med fjordliene

ved Nattmoråga og karstområdene i Glomdalen, bidrar til å øke variasjonen i landskapstyper vernet i Saltfjellet-Svartisen. Verdier knyttet til de ulike utvidelsesområdene omtales nærmere i kapittel 1.4.

Uten vern kan særlig områdene i Melfjorden bli negativt påvirket av kraftutbygging, og man vil miste effektene av å ha et sammenhengende natur- og landskapsområde av nasjonal verdi. Også områdene som ligger i Rana kommune kan bli aktuelle for utbygging. En kraftutbygging nord for Melfjorden vil medføre store endringer i landskapet og naturmiljøet. Sett i sammenheng med utbygginger i vestre deler, samt store kraftutbygginger i områdene sør for Melfjorden, vil enda en utbygging her øke den allerede høye samlede belastningen i regionen.

Å beskytte områdene som er uberørt av tyngre tekniske inngrep er ett av hovedformålene med det foreslåtte vernet. Alle inngrep i form av for eksempel anlegg knyttet til energiforsyning, veier, fritidsboliger og liknende, er mulige trusler mot verneverdiene. Fysiske inngrep legger beslag på areal og endrer områdets karakter og verdi i negativ retning. Slike inngrep kan også gi uheldige konsekvenser for dyre- og planteliv ved å legge beslag på deres leveområder, splitte opp eller fragmentere områder og bidra til forstyrrelse eller endring i livsvilkår for arter. Det foreslåtte vernet sikrer områdene mot store fysiske inngrep. Samtidig vil vernet hindre gradvis forringelse i form av mange mindre inngrep og tiltak som over tid vil gi stor samlet belastning.

Områdene er kjerneområde for samisk reindrift, og for pitesamisk kultur. Bevaring bidrar også til bevaring av naturgrunnlaget for samisk kultur i tråd med ILO-konvensjonen artikkel 15 og naturmangfoldloven § 1.

For å ivareta den kritisk truede fjellreven foreslår departementet å etablere biotopvern i Saltfjellet landskapsvernområde og inkludere fjellrev i verneformålet til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

1.3 Hjemmelsgrunnlag

Utvidelsen av *Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark* skjer med hjemmel i naturmangfoldloven § 34, jf. § 35. Vilkåret for å opprette nasjonalparker etter naturmangfoldloven § 35 er at arealet omfatter større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Oppretting av *Nattmoråga landskapsvernområde* og endring av *Saltfjellet landskapsvernområde* og *Gåsvatnan landskapsvernområde* skjer med hjemmel i naturmangfoldloven § 34 jf. § 36. Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Oppretting av *biotopvernområde* i *Saltfjellet landskapsvernområde* skjer med hjemmel i naturmangfoldloven § 38, der det heter at "som biotopvernområde kan vernes et område som har eller kan få særskilt betydning som funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter".

Fastsetting av forskriftene om *naturreservatene Dypen, Semska-Stødi og Fisktjønna*, samt utviding og revidering av forskrift om *naturreservatet Blakkådalen* skjer med hjemmel i naturmangfoldloven § 34, jf. § 37 første og annet ledd:

"Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd."

Samlet bidrar Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og de omkringliggende verneområdene i stor grad til å nå målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33.

1.4 Verneverdier

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med omkringliggende områder utgjør et av Norges største sammenhengende vernede områder og omfatter varierte verneverdier fra fjord til fjell og fra kyst til innland. Svartisen dekker store deler av det vestre området. Fra det alpine brelandskapet strekker nasjonalparken seg mot øst hvor skogkledte høyfjellsdaler skjærer landskapet i nord-sør retning. Vassdragene følger i stor grad dalførene. Her finnes kvartærgeologiske avsetninger som vitner om stor breaktivitet og endringer i klima. Den kalkholdige berggrunnen gir grunnlag for en rekke karstformasjoner og grotter, samt et rikt planteliv med en rekke sjeldne arter. Områdene som nå foreslås innlemmet i nasjonalparken, samt området hvor man utvider Blakkådalen naturreservat inneholder unike natur- og landskapskvaliteter, som vil sikre bevaring av et mer helhetlig og sammenhengende naturområde.

Der nasjonalparken utvides i Glomdalen og ved Austerdalsvatnet er verneverdiene knyttet til landskap. Vern av området rundt Austerdalsvatnet vil styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark gjennom å sikre et særegent og vakkert landskap med viktige bremiljøer i utkanten av Svartisen. Området har også spesielle biotoper der Austerdalsisen trakk seg tilbake. Sandpyramidene og suksesjons- og erosjonsprosessene som pågår, gir et unikt innblikk i landskapsdannelse. Området har altså betydelige verneverdier som naturhistorisk dokument og som referanseområde for å følge utviklingen i naturen med tanke på tidlige suksesjoner etter istider, breavsmelting og klimaendringer. Området har Nord-Europas høyeste tetthet av grotter og unike karstforekomster, for eksempel det kjente Marmorslottet. Glomdalen-området er også svært viktig for friluftslivet.

Ved utviding av nasjonalparken i sørøst innlemmes vassdragene og nedbørfeltene til Tespa og Bjøllåga. Det er ikke tyngre tekniske inngrep i vassdragene og vannstrengene er lite påvirket av menneskelig aktivitet. Området har trange gjel og flere store fosser, blant annet Tespfossen. De to dalene er større intakte økosystemer med stor økologisk verdi. Områdene har rikt naturmangfold, blant annet med fjellrev.

Nasjonalparken er på grunn av områdets store variasjon og sammenhengende vern over ulike gradienter (temperatur, klima, geologi, fjord-fjell, øst-vest osv.), egnet som område for forskning og referanseområde. Statskog har tidligere hatt noen referanseområder for rype i området, der rypejakt ikke var tillatt.

Vern av Nattmoråga landskapsvernområde vil øke andelen fjordlandskap i verneområdet. Nattmorågas fall ned i sjøen er imponerende og har stor opplevelsesverdi. Vern av

Nattmoråga landskapsvernområde vil øke variasjonsbredden i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og sikre fjord-fjell gradienten i området.

Gåsvatnan landskapsvernområde utvides i nordøst for å inkludere et særlig viktig myr- og våtmarksområde på kalkgrunn med tilhørende rik karplanteflora. Området er også et viktig leveområde for en rekke fuglearter med tilknytning til myr og våtmark.

Ved utvidelsen av Blakkådalen naturreservat innlemmes skog med blant annet sjeldne vegetasjonstyper og innslag av sårbare arter. Arealet dekker også noe av vernebehovet for kalkrike nordboreale bjørkeskoger, og det er anbefalt at denne typen skog prioriteres høyt i ytterligere vern. Blakkådalen vil være et viktig referanseområde for å følge klimaendringenes påvirkning på utviklingen i naturen, spesielt med tanke på endringer i treslagssammensetting og endret skoggrense.

Semska-Stødi er et viktig referanseområde for å følge bestander av våtmarksfugl.

Kartleggingene av kulturminner i Saltfjellet-Svartisen med omkringliggende verneområder viser bosetningsspor tilbake til ca. 4500 f. kr. I de sentrale fjellområdene er kulturminnene i stor grad knyttet til reindrift og samisk veidekultur. Undersøkelser fra 1985 indikerer at det er potensiale for flere uregistrerte samiske kulturminner i området. Eldre gårdsbruk og spor etter denne bruken av områdene finner man særlig langs vann, vassdrag og dalfører. Særlig i det foreslåtte området i Glomdalen finnes det viktige kulturminner som er av høy verdi. I tillegg er den gamle ferdselsveien og telegraflinja over Saltfjellet et viktig kulturminne. Det finnes også et betydelig antall kulturminner fra andre verdenskrig i området, særlig knyttet til jernbanen over Saltfjellet. Mange av krigsminnene og et betydelig antall av de kulturminnene som knyttes til samisk reindrift vil ligge i det området som foreslås tatt ut av vernet langs E6 og jernbanen. Disse vil da ikke lenger være beskyttet av forskriftene etter naturmangfoldloven, men i stedet forvaltes etter plan- og bygningsloven.

1.5 Påvirkningsfaktorer og trusler mot verneverdiene

1.5.1 Arealbruksendringer

Arealbruksendringer er generelt sett den største trusselen for naturmangfold. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark har noen av de største gjenværende områdene i Nordland som kan betegnes om villmarksområder. Vest for nasjonalparken har kraftutbygging medført betydelige reduksjoner i slike områder de senere tiårene. En utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark vil bidra til å sikre disse store sammenhengende områdene mot ytterligere arealbruksendringer.

1.5.2 Klimaendringer

Det er antatt at klimaendringer vil gi negative konsekvenser for flere av naturtypene, særlig i høyfjellsområder og polare områder. Endringer i snødekke, nedbør og økte temperaturer har potensielt alvorlige konsekvenser med tanke på artssammensetting, økt vekstsesong, mer isdannelse og krymping av isbreer. Naturmiljøet i Saltfjellet-Svartisen er derfor sårbart og utsatt for negative konsekvenser av klimaendringene. For viltarter er det særlig fjellreven man forventer vil ha en negativ bestandsutvikling ved fremtidige klimaendringer. Vern av områdene sikrer ikke naturmangfoldet mot klimaendringer, men kan ved at andre påvirkningsfaktorer reduseres eller reguleres, gjøre områdene mer robuste mot

klimaendringene. Samtidig vil opprettholdelse og eventuelt forbedring av dagens økologiske tilstand i områdene gjøre dem mer hardføre mot uheldige effekter av klimaendringer.

1.5.3 Ferdsel

De mest intensivt brukte områdene er konsentrert langs E6 og jernbanen over Saltfjellet og langs merkede stier, som for eksempel stien inn til Marmorslottet. Konsekvenser av ferdsel og slitasje kan være erosjon, drenering, forstyrrelser og forsøpling.

Ferdsel med barmarkskjøretøyer påvirker verneverdiene negativt. Langs enkelte av de mest brukte kjøresporene er det betydelig terrengslitasje.

Slitasje fra ferdsel til fots vises langs merkede stier, i nærområdet til hytter og gode fiskeplasser. Stiene ut fra det sentrale Saltfjellet, Ljøsenhamnarn og Beiarfjellet er lett tilgjengelig og brukes til en viss grad til sykling.

1.5.4 Fremmede arter

Fremmede arter er per i dag ingen stor trussel mot verneverdiene. Det finnes noe plantet skog innenfor vernegrensene, men dette er i hovedsak små bestander som er mulig å kontrollere med aktiv skjøtsel. Det er også en viss spredning fra utenforliggende bestander. Utenom fremmede treslag er det kun hagenøkleblom som er registrert som fremmed art innenfor nasjonalparken. Hagenøkleblom er kategorisert som en art med «potensielt høy risiko» i norsk svarteliste.

1.6 Andre samfunnsinteresser som kan påvirkes av verneforslaget

1.6.1 Samisk bruk og reindrift

Saltfjellet landskapsvernområde er preget av langvarig samisk bruk. Det utøves reindrift i alle verneområdene i dette forslaget. Revisjonen av de eksisterende verneforskriftene vil ikke gi vesentlige endringer for reindriften. I formålsbestemmelsene er det understreket at verneformålet også omfatter bevaring av det samiske naturgrunnet. Særlig området i Glomdalen og Austerdalsvatnet er viktig for Hestmannen-Strandtindene reinbeitedistrikt. Vern vil sikre disse områdene mot utbygging, og dermed bidra til å bevare det samiske naturgrunnet.

1.6.2 Jakt, fiske, reise- og friluftsliv

Området Saltfjellet-Svartisen er mye benyttet til friluftsliv og har stor verdi både for lokalbefolkning og tilreisende som benytter området til flere typer friluftsliv som jakt, fiske, fotturer, brevandring og sykling. Det er en rekke etablerte turstier og åpne hytter i og ved verneområdene. Det meste av ferdselen i området går langs etablerte stier, men de seinere år har også toppturer og turorientering blitt populære aktiviteter. Kiting og terrengsykling er også populært, og etterspørselen etter mulige traséer for terrengsykling øker. Hundekjøring er også populært, og foregår særlig på seinvinteren.

Turismen i verneområdene er i hovedsak i form av et enkelt friluftsliv, og det foregår begrenset kommersiell aktivitet inne i områdene. Det er flere reiselivsbedrifter i området som i større eller mindre grad benytter nasjonalparken som turmål eller som del av sin markedsføring. Vern av nye arealer gjør at området kan få enda større potensial som attraksjon for turister. Det jaktes både på småvilt og storvilt i verneområdene, og området har lange jakttradisjoner. Jakt, fiske og friluftsliv vil kunne utøves som tidligere.

1.6.3 Landbruk

Deler av verneområdene brukes til utmarksbeiter for sau og storfe i Storliaområdet. Sau beiter i dag i hovedsak i utkanten av verneområdene med de største konsentrasjonene i Gåsvatnan landskapsvernområde og i deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det finnes gjeterhytter i området tilknyttet saueneieringen, og det settes ut saltstein i beiteområdene. Det finnes produktiv skog innenfor verneområdene, men det drives ikke ordinær skogsdrift. Det foregår noe vedhogst. Verneforslaget vil i liten grad påvirke eksisterende landbruk og har ingen betydning for beitebruk.

1.6.4 Fritidsboliger

Det finnes en rekke private hytter i verneområdene. De største konsentrasjonene av hytter finner vi i Stabbursdalområdet i Beiarn, Gåsvatnan i Bodø, Kvitbergvatnet i Saltdal, Kjemåvatnet og Lønsdal i Saltdal og Viskisvatna i Saltdal. Det finnes ellers enkelte private hytter i Tollådalen, Brundalen, Glomdalen og ved Nordre Bjøllåvatnet og det gis dispensasjoner til bruk av snøskuter for frakt av varer og utstyr til disse.

1.6.5 Energiforsyning

Blakkådalen naturreservat vil omfatte to mindre dammer ved utløpet av Bogvatnet og i Blakkåga. Dette er eksisterende inntakspunkter for vann som overføres til Storglomvatnet. Det er ellers ingen eksisterende energiforsyningsanlegg innenfor utvidelsesforslaget. I de eksisterende verneområdene er det bare mindre anlegg: I Dypen naturreservat og i Saltfjellet landskapsvernområde går en 22kV kraftlinje. Det er også etablerte målestasjoner i noen vassdrag i Saltfjellet landskapsvernområde, Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Se også kapittel 2.2 om vernets betydning for ny kraftutbygging.

1.6.6 Forsvaret

Forsvaret benytter områdene til lavtflyging sporadisk, men har ellers ingen spesielle øvingslokaliteter i området.

1.6.7 Redningstjenesten

Aktører innen redningstjenesten, som 330- skvadronen, frivillige redningsorganisasjoner, Sivildforsvaret mv. deltar i redningsaksjoner i området. Relevante frivillige redningsorganisasjoner har også kjentmannskjøring med snøskuter etter egne dispensasjoner.

2 SAMFUNNSNYTTEN OG KONSEKVENSER AV VERNEFORSLAGET

2.1 Samfunnsnyttene av verneforslaget

Ivaretagelse av naturmangfoldet og bærekraftig forvaltning er av stor betydning for utøvelse av friluftsliv. Dette er viktig i et folkehelseperspektiv, for rekreasjon og utvikling av bærekraftig, naturbasert reiseliv. Utvidelse av nasjonalparken vil kunne bidra til økt verdiskaping lokalt og regionalt, naturbasert turisme i form av kjøp av varer og tjenester, overnatting, guiding m.m. Den nye merkevarestrategien for Norges nasjonalparker vil også bidra til dette. Naturmangfoldet som det er redegjort for foran har også en egenverdi som Norge både nasjonalt og internasjonalt er forpliktet til å ta vare på. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Vern kan være fordelaktig for reindriften, jf. bl.a. innspill fra Landbruksdirektoratet, da det kan bidra til å redusere

konkurranse om arealer fra andre interessenter.

Sametinget anser at turisme kan ha negative konsekvenser for samisk næring og kultur og svekke vernets positive effekter for naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametinget etterlyser vurderinger av den merkevarebaserte turismesatsingens virkninger for samisk kultur og naturgrunnlaget for kulturen. Sametinget ber om at det presiseres at denne virksomheten skal vurderes på bakgrunn av at vernet også skal bidra til bevaring av naturgrunnlaget for samisk kultur, jf. formålsparagrafene i verneforslaget og naturmangfoldloven.

2.2 Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er varige tiltak som på ulike måter kan påvirke forskjellige samfunnsområder. Den foreslåtte utvidelsen er under 250 km² i utstrekning og faller derfor ikke innenfor kravene til utarbeidelse av konsekvensvurdering i plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift. Det er imidlertid gjennomført kartlegginger av naturtyper, dyreliv, friluftslivsbruk og kulturminner for å øke kunnskapen om bruks- og verneverdier i området. Kapittel 1.6 omtaler ulike samfunnsinteresser som kan bli påvirket av vern av de foreslåtte områdene. Behovet for vern er avveid mot andre viktige samfunnsinteresser. Utvidelsen foreslås ved bruk av ulike vernekategorier og tilpassede geografiske avgrensninger og restriksjonsnivåer i vernebestemmelsene, jf. omtale i kapittel 8. Dette gjør at samfunnsmessige negative konsekvensene av verneforslaget i stor grad begrenses.

Forslaget vil ha konsekvenser for mulig framtidig kraftutbygging dersom det skulle bli aktuelt, jf. 1.2 over. Det har vært eller er ønsket om kraftutbygging i følgende vassdrag og prosjekt innenfor de områdene som er vurdert for vern i denne prosessen: Nattmoråga (Rødøy kommune), Storvatnet (Rødøy kommune), Austerdalsvatnet (Rana kommune) og Tespa og Bjøllåga (Rana kommune). Storvatnet og områdene sør for dette ble tidlig tatt ut av verneplanen med bakgrunn i hyttebebyggelse og kraftlinje. Det er seinere (2016) gitt konsesjon for kraftutbygging i nedre del av dette vassdraget, utenfor det som var til vurdering for vern. Tidlig i prosessen ble ønsket om kraftutbygging i Tespa og Bjøllåga frafalt.

Grunneierne i Nattmoråga oppgir at utbygging vil kunne gi årsproduksjon på 10-12 GWh med en utbyggingskostnad på under 2 kr/KWh (2003-kr, tilsvarer i overkant av 3 kr/kWh 2017-kroner). Vernet vil begrense eventuell framtidig utbygging av Nattmoråga. NVE opplyser om at det kom inn et alternativt forslag til utbygging av Nattmoråga, med estimert midlere årsproduksjon på rundt 9 GWh.

Austerdalsvatnet ligger på kote 207 like utenfor eksisterende grense på nasjonalparken. Dagens grense går helt ned til kote 210. Vernegrensen vil med forslaget følge eksisterende vannkant, som ifølge Naturbase ligger på kote 207. Forslaget innebærer dermed at vannet bare kan senkes og ikke heves høyere enn dagens nivå. Ifølge informasjon fra Olje- og energidepartementet vil vern medføre et mulig framtidig estimert krafttap på prosjektet Svartisdal kraftverk på 2 GWh årlig. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 30 MW og vil med verneforslaget fortsatt kunne gi en midlere årsproduksjon på 88 GWh. Utbyggingskostnad med prisnivå 1.1.2019 for prosjektet er på 2,9 kr/kWh.

Storvatnet på kote 167 inngikk opprinnelig i Statkrafts planer for Melfjordutbyggingen. Nederst i vassdraget ble det i 2016 gitt konsesjon til Melfjordbotn kraftverk. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark langs nordsiden av vannet er ikke til hinder for utnyttelse

av fallet fra Storvatnet, men gjør det uaktuelt å heve vannet over naturlig vannstand. Det er et teoretisk kartlagt potensielt utbyggingsprosjekt som går ned til Litlvatnet på kote 61. Estimert krafttap ved å ikke kunne regulere vannet er ca. 2,6 GWh. Det er per i dag ikke meldt noen konkret interesse for et slikt prosjekt. Departementet viser til omtale i 9.1.3.

Det foreligger i dag ikke interesse for å bygge ut Bjøllåga kraftverk ved regulering av elvene Tespa og Bjøllåga. Bjøllåga kraftverk fikk tillatelse i januar 1989 og ble i en planendringssøknad 9 år etter, nedjustert til å 390 GWh. Utbyggingskostnadene til det nedjusterte prosjektet på 390 GWh var om lag 600 mill. kroner i 1999 og indeksregulert til prisnivå 2019 blir dette 1171 mill. kroner. Den spesifikke utbyggingskostnaden blir da på om lag 3 kr/kWh, noe som regnes som relativt lønnsomt. Til tross for nedjusteringen anbefalte St.prp.nr 75 (2003-2004) *Supplering av Verneplan for vassdrag* at elvene Tespa og Bjøllåga vernes gjennom justering av grensene for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette følges nå opp i denne verneplanen. Dersom grensene justeres slik Miljødirektoratet foreslår vil det heller ikke være mulig å vurdere andre utbyggingsalternativer som kan ha mindre og andre virkninger enn det store prosjektet til Statkraft. Vi viser til nærmere vurdering i kapittel 9.1.3.

Forslaget kan ha betydning for mulighetene for utvinning av naturstein i utvidelsesområdet Havvåmånke, se kapittel 9.4.2 Det er per i dag ingen andre kjente planer for mineralutvinning i området. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Områdene som foreslås vernet, kan inneholde hittil ukjente mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Vern av området utelukker ikke muligheten for eventuell utnyttelse av funn av betydelige mineralressurser dersom slik virksomhet kan skje på en miljømessig forsvarlig måte. Dersom ny kunnskap i fremtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdet, må eventuell virksomhet på grunnlag av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle i tråd med naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: *”Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.”* Vurderingen som skal foretas etter denne bestemmelsen er omtalt i 8.6.11 under. Konsekvenser for bevaring av det samiske naturgrunnet vil inngå i vurderingen etter § 48.

Fylkesmannen sendte på høring ulike alternativer hvor Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde enten inngikk i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, eller bestod som egne landskapsvernområder som i dag, men da kombinert med biotopvern. Ved innlemming i nasjonalparken ville restriksjonene for blant annet skiløyper, hytter og ferdsel blitt noe strengere. Av hensyn til blant annet eksisterende hyttebebyggelse foreslår Miljødirektoratet at verneformen landskapsvern opprettholdes for begge områdene, med noen endringer av grensene på privat grunn i Tømmerdal. Dette begrenser konsekvensene for dagens hytteiere. Departementet er enig i denne vurderingen.

Områder langs E6 og jernbanen er foreslått tatt ut av verneområdene. I all hovedsak gjelder dette arealer i Saltfjellet landskapsvernområde, men også et mindre område (ca 0,06 km²) langs jernbanen helt i utkanten av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Endringen langs E6 og jernbanen innebærer at noen verneverdier, særlig kulturminner og dels noe breavsetninger, ikke lenger har noen særskilt beskyttelse av verneforskriftene etter naturmangfoldloven. Her har hensynet til forenkling av drift, vedlikehold og utbedring av vital infrastruktur veid tungt. Samtidig legger det til rette for at en rekke hytter, hus, massetak, polarsirkelsenteret og andre

inngrep i dette området holdes utenom vernet område. Dette bidrar til et klarere skille mellom det som er vernet som landskapsvernområde og annet areal.

I tillegg til vurderingene over, er det på bakgrunn av høringen gjort en konkret avveining og vurdering av nasjonale vernehensyn opp mot de ulike brukerinteressene, se kap. 4, 8 og 9.

3 SAKSBEHANDLING

3.1 Sametinget og arbeidsutvalg

Verneplanarbeidet er gjennomført etter reglene for konsultasjon med Sametinget, jf. avtale mellom Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet) og Sametinget fra 2007. Med bakgrunn i konsultasjon med Sametinget ble det opprettet et arbeidsutvalg som har bistått Fylkesmannen i arbeidet med verneplanen. Etter ny konsultasjon med Sametinget ble arbeidsutvalget utvidet med 3 representanter fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, hvorav minst én skulle velges blant Sametingets representanter i styret. Etter høring høsten 2015 har arbeidsutvalget gått gjennom og diskutert innspillene og de ulike forslagene.

3.2 Vurdering etter utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 begrunnes verneforslaget, hvilke tiltak som er aktuelle for å nå nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur, hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 2 vurderes samfunnsnyttene og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres, og hvilke tiltak som anbefales og hvorfor. I kapittel 8 og 9 omtales og vurderes de konkrete merknadene til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. De økonomiske og administrative konsekvensene omtales i kap. 10.

Verneprosessen er også gjennomført i samsvar med rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler i naturmangfoldloven og forvaltningsloven. Prosessen har vært inkluderende, jf. kapittel 3.1, 3.3 og 3.4. For at verneverdiene skal bli ivaretatt på en vellykket og god måte etter at vernevedtaket er fattet, legges det opp til en lokal forvaltning der berørte parter involveres på en hensiktsmessig måte, og gjennom bred deltakelse ved utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsesplaner, jf. kap. 6.

Verneforslaget reiser ikke prinsipielle spørsmål av vesentlig betydning som utredningsinstruksen legger til grunn. Urfolks rettigheter i område har blitt ivaretatt blant annet gjennom involvering i nasjonalparkstyret, møter med reinbeitedistriktene og konsultasjoner med Sametinget, Saltfjellet reinbeitedistrikt og Salten pitesamiske forening.

De naturfaglige begrunnelsene for utvidet vern er redegjort for i kap 1.4. Kunnskapsgrunnlaget om de eksisterende verneområdene ansees som tilstrekkelig. Departementet viser til bakgrunnsdokumentene for opprettelsen av vern, samt forvaltningens kunnskap om områdene gjennom å ha hatt forvaltningsansvar for områdene siden opprettelsen av vernet. For å styrke kunnskapsgrunnlaget og også øke kunnskapen om områdene som var aktuelle for utvidet vern ble det gjort egne kartlegginger på tema naturtyper, kulturminner, friluftsliv, kvartærgeologi og zoologi. I tillegg er eksisterende kunnskap tilgjengelig gjennom naturbase, artskart og ulike temakart, (for eksempel

berggrunnskart), benyttet. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturverdiene i områdene. Føre var-prinsippet er derfor tillagt mindre vekt. Nettverket av verneområder, arealutviklingen i tilstøtende områder og kunnskap om utviklingen i norsk natur er brukt som grunnlag for å vurdere samlet belastning og behov for vern. Vern av sammenhengende arealer fra fjord til fjell og med god arrondering mot annen arealbruk gir god beskyttelse for arter, naturtyper og landskap på økosystemnivå. Departementet har i liten grad vektlagt §§ 11 og 12 fordi vern er positivt for naturmangfoldet.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

3.3 Saksgang

Fylkesmannen i Nordland meldte oppstart for verneplanarbeidet i 2008. Sametinget ble kontaktet i august 2008 og et arbeidsutvalg ble opprettet. I 2009 ble arbeidet stilt i bero i påvente av nye bestemmelser om vern i naturmangfoldloven.

I 2012 ble det avholdt konsultasjon med Sametinget om at også revisjon av eksisterende vern skulle inngå i prosessen. Som følge av konsultasjonen ble arbeidsutvalget utvidet med tre personer. Det ble meldt ny oppstart i juni 2012 for prosess med revisjon av eksisterende verneområder og verneforskrifter. Fylkesmannen sendte forslag til verneplan på høring 8. juni 2015, med høringsfrist 1. november 2015. Det ble avholdt møter med berørte kommuner og Midtre Nordland nasjonalparkstyre, samt med arbeidsutvalget. Det ble avholdt folkemøter i de berørte kommunene i løpet av høringsperioden.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har utarbeidet skisse til forvaltningsplan parallelt med arbeidet med verneplanen. Fylkesmannen sendte sin tilråding til Miljødirektoratet 5. oktober 2016. Miljødirektoratet hadde konsultasjon med Sametinget 21. november 2017, samt tilrådningsmøte med berørte kommuner og nasjonalparkstyret 24. november 2017.

Miljødirektoratet sendte sin tilråding til Klima- og miljødepartementet september 2018. Forslaget er forelagt berørte departementer.

3.4 Konsultasjoner med Sametinget

Miljødirektoratet gjennomførte konsultasjon med Sametinget 21. november 2017. Utvidelsen vil ikke ha noen konsekvenser for reindrifta sin bruk av området. Direktoratet redegjorde for at regulering av ferdsel som ikke er til fots kan være fordelaktig også for reindrifta. Reindrifta ønsker større adgang til bruk av motorbåt på vann i verneområdene, men det er få vann i nasjonalparken som er av en slik størrelse at det er aktuelt med bruk av motorbåt. Sametinget ønsker også mulighet til uttak av trevirke til samisk husflid og brensel i naturreservatene. Miljødirektoratet uttrykte at det kunne åpnes for bruk av lauvskog der dette ikke var i strid med verneformålet. Miljødirektoratet og Sametinget er enige i at dette bør være behovsprøvd. Av protokollen fra konsultasjonene fremgår det at det er "fortsatt uklarheter om hvordan det endelige forslaget blir og Sametinget tar høyde for, og antar at det må gjennomføres konsultasjoner mellom Departementet og Sametinget om saken."

Klima- og miljødepartementet har etter ønske fra Sametinget gjennomført konsultasjoner med Salten pitesamiske forening og Saltfjellet reinbeitedistrikt. Det er konsultert til enighet med Salten pitesamiske forening, jf. protokoll 20. juni 2019. Det er også konsultert til enighet

med Saltfjellet reinbeitedistrikt med unntak av spørsmål om motorferdsel på innsjøer, jf. protokoll 18. september 2019. Dette er omtalt i kapittel 8.6.8.4.

Departementet har også gjennomført konsultasjoner med Sametinget i form av møte i Oslo 5. november 2019 og påfølgende e-poster. Konsultasjonen har omhandlet beskrivelse av formål med vern og verneverdier, omtale av ILO-konvensjonen, naturbasert turisme, motorferdsel i innsjøer og på barmark, motorferdsel til hytter og transport av ved og vektlegging av samisk kultur i forvaltningen av verneområdene.

Sametinget gir tilslutning til utvidelsen av verneområdene i Saltfjellet. Sametinget etterlyser imidlertid et større fokus på samisk kulturutøvelse i regelverk, i forvaltning av verneområder og i miljøforvaltningen som helhet. Saltfjellet er den første større verneområdeutvidelsen i det samiske området på mange år og dermed en milepæl. Naturmangfoldloven og de eksisterende verneforskriftene har virket et stund nå. Sametinget viser til at mange samiske tradisjonsaktiviteter er på vikende front, og mener at det ved en slik milepæl, er riktig å signalisere at fokus på samisk kulturutøvelse i miljøforvaltningen er et saksområde som trenger mer oppmerksomhet, og som det må jobbes med i fremtiden. Sametingets anser at det ikke kan konkluderes på denne problematikken i saken om Saltfjellet-Svartisen, men at det likevel er viktig at Sametingets syn fremkommer slik at statlige myndigheter kan ta hensyn til dette i fremtidig forvaltning i Saltfjellet, i andre vernesaker, og i fremtidige vernesaker.

Sametinget vil signalisere at man anser at det er grunn til å løfte problematikken om hensynet til samisk kulturutøvelse i naturforvaltningen, i og utenfor verneområdene, for videre diskusjon. Dette hovedsakelig fordi man anser det som nødvendig for muligheten for utøvelse og videreføring av de forskjellige tradisjonsaktivitetene, og muligheten for samene til å utøve sin kultur. Sametinget anser at diskusjonene ikke kan begrenses til hvordan naturmangfoldloven skal forstås, men at fokuset må være på det samiske folks muligheter til kulturutøvelse, og Statens folkerettslige forpliktelser for å legge til rette for det. Det vises i den sammenheng til at da Sametinget i plenumssak 44/08 om naturmangfoldloven ga tilslutning til naturmangfoldloven som helhet, var det under klare forutsetninger om at loven ikke kommer i strid med folkerettslige forpliktelser knyttet til naturens mangfold og i forhold til urfolk og minoriteter. I forhold til dette signaliserer Sametinget at man anser at det i miljøforvaltningen nå er for lite fokus på urfolks kulturutøvelse.

Den nevnte problematikken vil være sentral for Sametinget i fremtidige saker og prosesser i forhold til vern og naturforvaltning. I forhold til verneområdene generelt vil Sametinget signalisere at man ser med bekymring på den økende tilretteleggingen for turisme i dem, noe Sametinget anser minsker de positive effektene som ellers er av vern for berørte samiske interesser, og da spesielt for berørt reindrift.

Klima- og miljødepartementet viser til at reindrift og samisk tradisjonsbruk i tråd med folkeretten ikke vil bli regulert bort med forslaget til forskrift. Denne aktiviteten vil kunne fortsette som før. Noen tiltak som blant annet motorferdsel på barmark vil bli søknadspliktig blant annet for å tilpasse aktiviteter og bruk til tider og steder som tåler belastningen. Det kan ikke påregnes at det vil bli gitt tillatelse til bruk og aktiviteter som kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet. Departementet er oppmerksomme på at økt turisme kan forringe naturgrunnlaget for samisk kultur og andre verneverdier. Departementet understreker at ivaretagelse av det samiske naturgrunnlaget er en del av verneformålet. Det er i alle verneforskriftene foreslått flere generelle bestemmelser om aktiviteter som kan skade

verneverdiene og som også turistaktører må forholde seg til. I verneforskriftene til nasjonalparken og landskapsvernområdene Gåsvatnan og Saltfjellet er det tatt inn bestemmelser om at alle må ferdes varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Det er videre fastsatt bestemmelser om at Miljødirektoratet ved særskilt forskrift kan regulere eller forby ferdsel som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet i disse områdene. Etter departementets vurdering har forvaltningsmyndigheten dermed hjemmel til å gripe inn i turistbaserte aktiviteter og annet som kan skade verneverdier og det samiske kulturgrunnlaget.

3.5 Gjeldende arealplaner og offentlige reguleringer

3.5.1 Planstatus

Eksisterende verneområder er avsatt som båndlagt etter naturvernloven i de gjeldende kommuneplanene eller som LNF-områder. Utvidelsesområdene i Rødøy og Rana er LNFR-områder uten spesielle bestemmelser om spredt utbygging. I utvidelsesområdet Hávvamåhkke nord i nasjonalparken er arealene i Bodø kommune LNFR-områder med hensynssone friluftsliv, mens det er LNF-område i Saltdal kommune.

3.5.2 Vassdragsvern

Flere av vassdragene i Saltfjellet-Svartisen er omfattet av vassdragsvern. Saltdalsvassdraget (Saltdal, Rana og Bodø kommuner), som drenerer store deler av de østre og nordlige delene av verneområdene ble vernet i verneplan IV i 1993.

I 2004 ble supplerende av verneplan for vassdrag vedtatt, jf. St.prp.nr 75 (2003-2004) *Supplering av Verneplan for vassdrag*. Glomdalselva (Rana, Rødøy og Meløy kommuner) ble vernet gjennom supplerende vassdragsvern. Nattmoråga og deler av Glomdalselva vil med forslaget her inngå i henholdsvis nye Nattmoråga landskapsvernområde og i utvidelse av nasjonalparken. Supplerende verneplan for vassdrag anbefalte at elvene Tespa og Bjøllåga vernes gjennom justering av grensene for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette følges nå opp i denne verneplanen.

4 VIKTIGE ENDRINGER I VERNEPROSESSEN

4.1 Utvidelse av nasjonalparken

Den foreslåtte utvidelsen av nasjonalparken er noe endret i løpet av planprosessen ved at hytter ved Storvatnet i Rødøy holdes utenfor utvidelsesforslaget. Austerdalsvatnet og sørsiden av vannet holdes utenfor på grunn av inngrepene i og ved vannet.

4.2. Endringer i landskapsvernområdene Saltfjellet og Gåsvatnan

Med bakgrunn i de vurderingene som framkom gjennom kartlegging av verneverdier i eksisterende verneområder, vurderte Fylkesmannen at det var behov for utvidelse av vern i Hávvamåhkke i Bodø og Saltdal kommuner. Etter enighet med Statskog SF som grunneier ble dette området tatt med inn i verneplanprosessen som forslag til utvidelse av Gåsvatnan landskapsvernområde.

Fylkesmannen foreslår å ta areal langs E6 og jernbanen ut av Saltfjellet landskapsvernområde. Dette vil forenkle drift, vedlikehold og utbedring av viktig infrastruktur. En rekke hytter, hus, massetak, polarsirkelsenteret og andre inngrep vil med

forslaget til grenseendring bli liggende utenfor verneområdet. Dette bidrar til et klarere skille mellom det som er vernet som landskapsvernområde og annet areal.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av grenseendring i landskapsvernområdene. Her ligger også deler av to gjerdeanlegg som brukes av Saltfjellet reinbeitedistrikt. Etter tilrådsmøtet direktoratet hadde med berørte kommuner og Midtre Nordland nasjonalparkstyre, har Saltdal kommune sendt inn nytt forslag til arrondering av verneområdegrensa i Tømmerdalen i Gåsvatnan landskapsvernområde. Området som foreslås arrondert ut tilsvarer 0,24 km² mot 0,44 km² i den opprinnelige høringsuttalelsen. Miljødirektoratet vurderer at endringen ikke kommer i konflikt med verneverdier i området, og tilrår å imøtekomme kommunens forslag til grenseendring.

4.3 Endringer i delområdet Melfjorden

Miljødirektoratet foreslår endringer i Melfjorden landskapsvernområde og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark sammenlignet med Fylkesmannens *tilråding*. Miljødirektoratet tilrår avgrensning i tråd med Fylkesmannens *høringsforslag*. Departementet foreslår en avgrensning av disse verneområdene som ikke hindrer realisering av Stelåga kraftverk. Dette betyr at vernet areal i begge verneområder reduseres sammenlignet med Miljødirektoratets forslag, og at det nye landskapsvernområdet får navnet Nattmoråga landskapsvernområde. Departementet viser til nærmere omtale av dette i kapittel 9.1.4.

5. OPPHEVING AV TIDLIGERE VERNEDE OMRÅDER OG FORSKRIFTER

Følgende eksisterende verneforskrifter foreslås opphevet som følge av denne verneplanen:

1. Forskrift 8. september 1989 om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Beiarn, Meløy, Rana, Rødøy, Saltdal og Bodø kommuner, Nordland.
2. Forskrift 6. februar 1998 om fredning av Storlia naturreservat i Rana kommune, Nordland.
3. Forskrift 8. september 1989 om vern av Saltfjellet landskapsvernområde, Saltdal og Rana kommuner, Nordland
4. Forskrift 8. september 1989 om vern av Gåsvatnan landskapsvernområde, Beiarn, Saltdal og Bodø kommuner, Nordland
5. Forskrift 21. desember 2000 om vern av Dypen naturreservat, Saltdal kommune, Nordland
6. Forskrift 20. august 1976 om fredning av Semska-Stødi naturreservat, Saltdal kommune, Nordland
7. Forskrift 4. desember 1992 om vern av Blakkådalen naturreservat, Rana kommune, Nordland fylke
8. Forskrift 4. desember 1992 om vern av Fisktjørna naturreservat, Rana kommune, Nordland

6. FORVALTNING AV VERNEOMRÅDENE

Verneområdene forvaltes i dag av Midtre Nordland nasjonalparkstyre, bortsett fra Fisktjørna naturreservat, som forvaltes av fylkesmannen.

Fylkesmannen anbefaler at også Fisktjørna naturreservat overføres til nasjonalparkstyret nå som det blir felles grense med nasjonalparken. Melfjorden landskapsvernområde er en del av utvidelsen og området skal forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens tilrådning.

Klima- og miljødepartementet anbefaler at alle verneområdene i denne verneplanen forvaltes av Nordland nasjonalparkstyre slik at det blir en helhetlig forvaltning av verneområdene. I tråd med gjeldende vedtekter for Midtre Nordland nasjonalparkstyre har styret allerede utnevnt et rådgivende utvalg, som også vil få ansvar for alle verneområdene i denne planen.

Det foreligger et utkast til forvaltningsplan. Ferdigstilling av forvaltningsplanen inkludert besøksstrategi, blir en viktig oppgave for nasjonalparkstyret så snart som mulig etter at verneforslaget er vedtatt. Departementet understreker at forvaltningsplanen er avgjørende for hvordan området vil bli forvaltet innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriftene. Departementet forutsetter at alle berørte parter medvirker i utarbeidelsen av forvaltningsplanen.

7. HØRING AV VERNEFORSLAGET

I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner og fylkeskommunen, har følgende hatt verneforslaget på høring:

Bodø Hovedflystasjon, Direktoratet for Mineralforvaltning, Miljødirektoratet, Forsvarsbygg, Landsdelskommando Nord-Norge, Luftfartstilsynet, Mattilsynet Nordland, NVE hovedkontor, NVE Region Midt-Norge, NVE Region Nord, Reindriftsforvaltningen, Riksantikvaren, Sametinget, Landbruksdirektoratet, Statens vegvesen region nord, Statens vegvesen Vegdirektoratet, Sør-Hålogaland HV, Agro Saltdal, Beiarn JFF, Beiarn Røde Kors hjelpekorps, Beiarn Sausankerlag, Beiarn snøskuterklubb, Bodø JFF, Bodø klatreklubb, Bodø og Omegns Turistforening, Den Norske Turistforening, Det Kongelige Selskap for Norges Vel, Foreningen våre rovdyr, Fortidsminneforeningen, Fortidsminneforeningen i Nordland, Forum for natur- og friluftsliv, Forum for natur- og friluftsliv Nordland, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes landsforbund, Frivillighet Norge, Kommunenes Sentralforbund, Kommunenes Sentralforbund Nordland, Meløy jeger- og fiskerforening, Meløy Landbrukslag, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Naturvernforbundet i Nordland, NHO Nordland, NHO Reiseliv, Nord Norsk Historielag, Nordland Bonde- og Småbrukarlag, Nordland Bondelag, Nordland Ornitologiske Forening, Nordland sau og geit, Nordland utmarkslag, Nord-Norsk Botanisk Forening, Nordnorsk Reiseliv AS, Norges bondelag, Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund Region Nord, Norges Handicapforbund, Norges idrettsforbund, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund Nordland, Norges kulturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Røde Kors Hjelpekorps, Norsk Biologforening, Norsk bonde og småbrukarlag, Norsk botanisk forening, Norsk grotteforbund, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk ornitologisk forening, Norsk Sau og geit, Norsk zoologisk forening, Norske reindriftssamers landsforbund, Norske Samers riksforbund, Osbakk grunneierlag, Pitesamisk forening, Rana

Museum, Rana Røde kors Hjelpekorps, Rana Turistforening, Røde Kors Hjelpekorps Nordland, SABIMA, Saltdal Røde kors hjelpekorps, Salten friluftsråd, Salten Naturlag, Saltdal JFF, Salten regionråd, Samarbeidsrådet for naturvernsaker, Samenes landsforbund, Søndre Lønsdal hytteforening, Tømmerdalen grunneierlag, Utmarkskommunenes sammenslutning, Vellenes fellesforbund, Zoologiskforening, avdeling Rana, Nordlandsnett, Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, Saltfjellet Reinbeitedistrikt, NetCom, Rødøy Lurøy Kraftverk AS, Sjøfossen Energi, SKS Produksjon, Statkraft Energi AS, Statkraft Region Nord-Norge, Statnett Nord-Norge, Statnett SF, Statskog SF, Stiftelsen Nordland nasjonalparksenter, Telenor servicesenter for nettutbygging, Mo Industripark, Nordland fylkes Fiskarlag, MarineHarvest Norway AS, Rana utviklingssselskap AS, Polarsirkelen reiseliv, Miljøenergi Nordland AS, Sweco Norge AS, Semisjaur-Njarg sameby, Svaipa sameby, Gran Sameby, Helgeland kraft, Dragefossen AS.

Det kom inn 55 høringsuttalelser.

Nordland fylkeskommune og kommunene som har uttalt seg (Rødøy Rana og Saltdal), er stort sett positive til utvidelsesforslaget under visse forutsetninger knyttet til avgrensning og muligheter for framtidig kraftutbygging. Dette er omtalt nærmere under hvert enkelt verneområde og delområde.

8. MERKNADER TIL VERNEFORSLAGET

I kapittel 8 behandles gjennomgående tema, både om verneforslaget og generelle tema i verneforskriftene. Merknader til det enkelte område behandles i kapittel 9.

8.1 Generelle merknader til verneforslaget

Flere av høringspartene tar til orde for å beholde dagens landskapsvernområder og nasjonalpark. Det er stor enighet om endringer som foreslås i Tespa, Bjøllåga, Blakkådalen, Austerdalsvatnet og Glømdalen i Rana kommune. Langs Melfjorden i Rødøy kommune er høringspartene mer uenige i synet på vern og kraftutbygging.

Naturvernforbundet i Rana påpeker at naturen er utsatt for et stadig større press ved liberalisering av motorferdselregelverket og stadig utbygging av småkraft. Saltfjellet reinbeitedistrikt mener reindriften må få utvikle og drive en økologisk, økonomisk og bærekraftig reindrift slik de ønsker. Nordland fylkeskommune mener det er positivt at forslagene fører til en oppmykning av restriksjonsnivået og påpeker at vern også skjer gjennom bruk. Derfor må både reindrift- og landbruksnæringas interesser ivaretas.

Fylkesmannen viser til at for områdene som er vurdert for nytt vern er det gjort vurderinger av verneverdier og avveininger mellom bruk og vern. For eksisterende verneområder er det gjort vurderinger av restriksjonsnivå og mål med vernet. Samisk reindrift er en viktig bruksinteresse og skal kunne drives videre innenfor rammene av verneforskriften. I området nord for Melfjorden i Rødøy kommune har Fylkesmannen etter ønske fra Rødøy kommune foreslått et kompromiss som innebærer at Ytre og Indre Stelåga ikke vernes.

Miljødirektoratet mener at det ikke bør gjøres noe kompromiss som foreslått av Fylkesmannen i dette området. Verneverdiene er av en slik art at de bør inngå i henholdsvis nasjonalparken og Melfjorden landskapsvernområde. Direktoratet anser endringen fra høringen som betydelig, og er et avvik fra det opprinnelige forslaget som var basert på

føringer i St. meld. nr. 37 (2000-2001) og Innst. S. nr. 263 (2000-2001). Videre viser Miljødirektoratet til at ordningen med Samlet plan for vassdrag er avvirket, og at vi per i dag ikke har et anerkjent system som gir avklaringer for konflikter mellom miljø- og vassdragsmyndigheter.

Klima- og miljødepartementet foreslår en annen avgrensing av verneområdene i delområdet Melfjorden, slik at vern ikke vil være til hinder for realisering av Stelåga kraftverk og utbygging av Indre og Ytre Stelåga, samt regulering eller overføring av vann fra Ytre Stelåvatn, Indre Stelåvatn og Storvikåvatnet. Vi viser til nærmer omtale i kapittel 9.1.4. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurderinger.

8.2 Navn på verneområdene

Departementet viser til at det nye landskapsvernområdet dekker en vesentlig mindre del av Melfjorden enn forslaget i Miljødirektoratets tilråding. Departementet foreslår derfor at det nye landskapsvernområdet får navnet *Nattmoråga landskapsvernområde*. Departementet foreslår å ikke endre navn på andre verneområder.

Sametingets stedsnavnskonsulent viser til at verneområdene ligger i det tradisjonelle pitesamiske området. Noe areal er i Rana kommune, men ikke i den delen av Rana som er sørsamisk språkområde. Lulesamisk rettskriving skal brukes i navnevedtak i pitesamisk område, men man skal ta hensyn til lokale/regionale varianter. Saltfjellet og Svartisen har ikke godkjente navn på samisk i sentralt stedsnavnregister. Også andre navn mangler i godkjent form. For disse må det reises navnesak. Navnesak tar vanligvis ca. ett år. Det pitesamiske miljøet, som er på begge sider av riksgrensen, trengte litt mer tid for å komme til et omforent offentlig navn på Saltfjellet og Svartisen. Navnekonsulenter foreslår ut fra det foreliggende følgende forslag til samiske parallellnavn:

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark:	Sáltoduoddara- Tjáhppisjienja suoddjimpárkka
Saltfjellet landskapsvernområde:	Sáltoduoddara-duobddáksuoddjinguovllo
Gåsvatnan landskapsvernområde:	Gássajávre duobddáksuoddjinguovllo
Semka-Stødi naturreservat:	Niesskemvákke-Tjáhtjejuohkama luonndoreserváhtta
Dypen naturreservat:	Dibuna luonndoreserváhtta ¹
Blakkådalen naturreservat:	Mieltega luonndoreserváhtta

Det foreligger så vidt departementet er kjent med, ikke samiske parallellnavn til Nattmoråga landskapsvernområde og Fisktjørna naturreservat.

Fylkesmannen har ikke innvendinger mot navnene som foreslås. Det har heller ikke vært innspill om dette fra andre i prosessen.

Miljødirektoratet viser til at det ikke finnes et offisielt samisk navn for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det må derfor reises navnesak for både nasjonalparken og Blakkådalen naturreservat.

Klima- og miljødepartement viser til at Statens kartverk i navnesak i 1997 endret skrivemåten for Fisktjørna til "Fisktjønna". Departementet foreslår derfor at navnet på

¹ Navnet godkjent som Mælte. Nytt navn krever navnesak.

Fisktjørna naturreservat endres til Fisktjøna. Departementet slutter seg ellers til Miljødirektoratets tilråding.

8.3 Saksgang og prosess

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana og omegn og Rana turistforening mener arbeidsutvalget er dominert av grunneier-, reindrift- og landbruksinteresser. Allmennhetens interesser er underrepresentert og dette betyr dårligere forankring for store brukergrupper.

Sametinget mener at de oppnevnte representantene i arbeidsutvalget ikke ivaretar alle samiske interesser i området. Sametinget ber om at det gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Miljødirektoratet i saken. Når konsultasjonene med direktoratet er gjennomført vil Sametinget vurdere om det er behov for konsultasjoner med Klima- og miljødepartementet.

Fylkesmannen viser til at arbeidsutvalget er sammensatt i dialog mellom Sametinget og Fylkesmannen. Arbeidsutvalget har hatt tre samiske representanter. Høring, møtene med reindriften, folkemøtene og en åpen invitasjon til å ta kontakt med Fylkesmannen har vært tilstrekkelig for å opplyse saken, også for samiske interesser. Friluftsliv og naturvern er ivaretatt på en forsvarlig måte i saksbehandlingen blant annet ved møter med og presentasjoner for ulike friluftsliv- og naturvernorganisasjoner. Arbeidsutvalget har også friluftsliv som del av sitt ansvarsområde og vil følge dette opp.

Miljødirektoratet konstaterer at verneplanprosessen har vært i henhold til de regler som gjelder etter naturmangfoldloven.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurderinger.

8.4 Valg av verneform og avgrensing

Fylkesmannen sendte på høring ulike alternativer hvor Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde enten inngikk i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, eller bestod som egne landskapsvernområder som i dag, men da kombinert med biotopvern. I tillegg ble det foreslått vern av området Håvvamåhkke i Bodø og Saltdal kommuner. Området ble foreslått som del av Gåsvatnan landskapsvernområdet kombinert med biotopvern, eller som del av en stor nasjonalpark. Etter behandling i arbeidsutvalget var det også på høring forslag om grenseendring i Gåsvatnan landskapsvernområder for å ta ut et mindre areal på privat grunn i Tømmerdalen i Saltdal. For Saltfjellet landskapsvernområde var det på høring en grenseendring for å ta ut arealer langs jernbane og E6. Bakgrunnen for dette var å bedre skille bruk og vern slik at viktig infrastruktur som E6 og jernbane med tilhørende anlegg, ikke omfattes av vernet. Flere hytter og mindre installasjoner foreslås også lagt utenfor verneområdet. Videre ble det foreslått oppheving av Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat for at disse også skulle bli del av en stor nasjonalpark. Dette innebar også mulig oppheving av ferdselsforbud i Semska-Stødi. Utvidelsesområdene i Rana og Rødøy kommuner er vurdert som nasjonalpark med unntak av områdene vest og sør for kraftlinja over Melfjordloftan, som er foreslått som landskapsvernområde.

Et overordnet mål i høringsforslaget var å videreføre eksisterende verneform i utvidelsesområdene. Innspill i oppstartsfasen gjorde at det likevel ble utarbeidet forslag om å forenkle gjennom å innlemme landskapsvernområdene og naturreservatene i nasjonalparken.

Landbruksdirektoratet har ingen merknader. Statskog SF er grunneier i det meste av verneområdene og ser det som fordelaktig å få færre vernebestemmelser å forholde seg til. Rana kommune mener de foreslåtte endringene gir en bedre avgrensning av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og dermed gir området større verdi som verneområde i tråd med oppdaterte kvalitetskriterier. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag er prinsipielt for en endring fra landskapsvern til nasjonalpark, og mener begrunnelsen for forslaget er god.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, Rana kommune, Rana turistforening, Statskog SF og Den norske turistforening støtter forslag om å etablere en større nasjonalpark hvor også Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat inngår. Salten friluftsråd støtter forslaget om en stor nasjonalpark som omfatter både Semska-Stødi naturreservat, dagens nasjonalpark og dagens landskapsvernområder under forutsetning av at verneforskriften for nasjonalparken ikke legger unødvendige begrensninger på friluftsliv. Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening mener arbeidsutvalgets forslag om å beholde landskapsvernområdene er lite hensiktsmessige for tilrettelegging og utøvelse av friluftsliv og dårligere egnet til å ivareta de store verneverdiene. Rana turistforening og Den norske turistforening mener forslag om en stor nasjonalpark gir en klar landskapsidentitet og mer ensartede forskrifter for hele parken. Norsk grotteforbund er enig i at Fisktjørna naturreservat har så spesielle verneverdier at reservatet bør opprettholdes og er enig i at det ikke gjøres vesentlige endringer i forskriften.

Fylkesmannen har gått bort fra forslaget om å etablere en stor nasjonalpark og foreslår at de to landskapsvernområdene videreføres.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering om opprettholdelse av de eksisterende verneområdene. Videre vil Miljødirektoratet fastholde forslaget om et biotopvern i Saltfjellet landskapsvernområde.

Klima- og miljødepartementet foreslår en annen avgrensning av verneområdene i delområdet Melfjorden, men slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering. Departementet viser til omtalen av hvert enkelt område i kapittel 9.

8.5 Generelle merknader til verneforskriftene

Saltdal kommune ser det som svært viktig at man finner en balanse mellom vern, næringsutvikling og friluftsliv nå som verneforskriften skal revideres. Forskriftene må være minst mulig konkrete og reguleringer bør heller konkretiseres i forvaltningsplanen. Rana kommune støtter forslag om mindre lempinger i verneforskriften. Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker mest mulig entydige og konkrete forskrifter slik at det meste av den rutinemessige saksbehandlingen kan delegeres til sekretariatet. Det er ønskelig med færrest mulig forskrifter, men dette må ikke gå på bekostning av en kunnskapsbasert og differensiert forvaltning.

Salten Pitesamiske forening mener vedtektene for nasjonalparken på ingen måte tar hensyn til den samiske befolkning i området som ikke utøver reindrift. Saltfjellet reinbeitedistrikt krever at vernebestemmelsene ikke er til hinder for reindriften bruk og behov i området.

Salten friluftsråd mener det for friluftsliv er prinsipielt bra med mest mulig enhetlig forvaltningsregime, med enhetlige forskrifter og enhetlig forvaltning. Naturvernforbundet i Rana advarer mot at en stor nasjonalpark får forskrifter omtrent som dagens landskapsvernområder, og vil sterkt advare mot ytterligere liberalisering av vernereglene. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening-Rana lokallag mener forskriftene i utgangspunktet bør være strenge med begrensede muligheter for dispensasjoner og unntak. Bodø og Omegn turistforening og Forum for natur og friluftsliv i Nordland støtter i hovedsak forslag til forskrifter og mener arbeidsutvalgets forslag er for liberale og næringsrettede. Landbruksdirektoratet ser at arbeidsutvalgets forslag til forskrift i større grad ivaretar landbruks- og reindrift i områdene og støtter opp om dette forslaget. Norsk grotteforbund mener det er viktig at vernebestemmelsene gir grottene et effektivt vern.

Fylkesmannen mener Saltdal kommunes innspill om minst mulig konkrete bestemmelser vil være en ny praksis i nasjonal politikk. Forskriftene bygger på nasjonal mal for forskrifter utarbeidet av Miljødirektoratet. Fylkesmannen mener det er viktig å ivareta mulighetene for næringsutvikling, men i verneområdene skal eventuell næringsutvikling skje uten at verneverdiene forringes. Vernebestemmelsene utformes først og fremst med tanke på å sikre, ivareta og opprettholde verneverdiene. Det er derfor også et klart skille mellom næringer som er tilstede i verneområdene og de som ikke er det. Reindrift er ei næring som er tilstede i verneområdene og som i stor grad tilfører verneverdiene en ekstra dimensjon av kultur og historie som er positivt for vernet og verneverdiene. Næringa har imidlertid noen utfordringer knyttet til bruken av motoriserte hjelpemidler og ivaretagelse av verneverdiene. Barmarkskjøring og helikopterbruk skal derfor vurderes av nasjonalparkstyret. Det legges opp til en praksis med flerårige tillatelser med bakgrunn i distriktsplanens opplysninger om det enkelte reinbeitedistrikts behov og ønsker.

Forslaget tar hensyn til øvrige deler av den samiske befolkningen. Det er ikke grunnlag for å hevde at samiske rettigheter brytes eller undergraves. Ivaretagelse av landskap og kulturminner er derimot bidrag til å sikre den samiske historien og bruken også for ettertida. Utvikling av det samiske som ikke er knyttet til reindrift hindres ikke av vernet.

Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen når det gjelder utformingen av forskriftene. Miljødirektoratet har ved gjennomgåelsen av forskriftene foretatt endringer i oppbygging og struktur av forskriftene for å oppdatere disse i tråd med nye forskriftsmaler og tilpassing til samfunnsutvikling. Dette vil ikke bli kommentert særskilt. Forskriftene får også egne bestemmelser som gir adgang til å søke om tillatelse til virksomhet eller tiltak som har etablert seg med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Det er også foreslått bestemmelser om tiltak som myndighetene ønsker å forby eller åpne opp for, som sykling langs etablerte stier i verneområdene. Hensynet til reindriften er ikke grunnlag for vern, jf. § naturmangfoldloven § 33. Verneforskriftene åpner imidlertid for fortsatt drift, men slik at tiltak og virksomhet som kan være en trussel mot verneformål og verneverdier, må omsøkes. Reindriften interessene ivaretas i reindriftenloven som gjelder i tillegg til verneforskriftene. Ved motstrid mellom reindriftenloven og verneforskriften går verneforskriften foran.

Sametinget vil presisere at retten til reindrift er en rett som følger av folkerett, alders tids bruk og reindrifftsloven, og at vernet ikke må være til hinder for å gjennomføre dette. Sametinget presiserer at folkeretten forplikter Norge. Sametinget vil ikke kunne gi sin tilslutning til tiltak og reguleringer som er til hinder for gjennomføring av reindriften i området. Sametinget anser at reindrift og samisk tradisjonsbruk skal kunne utøves og utvikles i nasjonalparkene og verneområdene. Fra Sametingets side anser man at formålsparagrafen i naturmangfoldloven understøtter dette, og verneforskriftene og verneforvaltningen derfor må derfor legge til rette for samiske tradisjonsaktiviteter.

Klima- og miljødepartementet viser til at det å fastsette verneforskrifter i et geografisk avgrenset område i praksis medfører såkalt "lex specialis". Dette innebærer at ved motstrid mellom generell lovgivning og verneforskriften, går verneforskriften normalt foran, selv om forskrift har rang under lov. Dette følger også etter departementets vurdering av forarbeidene til naturmangfoldloven (Ot.prp. nr. 52 side 405-406:

"I forhold til samiske interesser vil det være viktig at naturgrunnlaget opprettholdes slik at samisk kultur og næringsutøvelse som bygger opp under verneverdiene kan fortsette og videreutvikles. (...) Det innebærer imidlertid ikke at det åpnes for særskilt bruk i samiske områder, tilrettelegging i form av nye bygninger eller økt motorferdsel som kan skade verneverdiene. Det er en forutsetning at bruken bidrar til å opprettholde eller gjenoppbygge naturverdiene."

Departementet viser til at reindrift og samisk tradisjonsbruk i tråd med folkeretten ikke vil bli regulert bort med forslaget til forskrift. Denne aktiviteten vil kunne fortsette som før. Noen tiltak i områdene som utvides nå, som blant annet motorferdsel på barmark vil bli søknadspliktig blant annet for å tilpasse aktiviteter og bruk til tider og steder som tåler belastningen. Dette er i tråd med gjeldende rett i eksisterende verneområder ved Saltfjellet-Svartisen. Det kan ikke påregnes at det vil bli gitt tillatelse til bruk og aktiviteter som kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

Departementet har tatt ut bestemmelser i forskriftene om at styret kan eller skal utnevne rådgivende utvalg. Departementet viser til at styret allerede har utnevnt et rådgivende utvalg, som vil få ansvar for alle verneområdene i planen, jf. kap 6 over.

8.6 Nærmere om ulike tema i verneforskriftene

8.6.1 Formålsparagrafen

Flere høringsinstanser, blant annet Landbruksdirektoratet, Saltfjellet reinbeitedistrikt, Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Rana turistforening, Naturvernforbundet i Rana og Salten friluftsråd kommenterer friluftsliv, opplevelseskvaliteter, reindrift, tilretteleggingsgrad mm. i formålsparagrafen.

Fylkesmannen har vurdert innspillene og mener at de formuleringene av formålsparagrafene som ble sendt på høring er dekkende for verneområdene.

Miljødirektoratet har presisert hva vernet skal ivareta i formålsbestemmelsen til nasjonalparken med noen mindre språklige endringer, men støtter forøvrig Fylkesmannens vurderinger.

Klima- og miljødepartementet har foretatt mindre endringer i verneforskriftene, først og fremst av teknisk karakter, og slutter seg Miljødirektoratets tilråding.

8.6.2 Landbruk og kulturlandskap

Landbruksdirektoratet mener det er viktig at det tas hensyn til eksisterende landbruksdrift, at det ikke legges unødige restriksjoner på fortsatt drift og ber om at det tas inn generelle unntak for beiting, utsetting av saltsteiner, oppsetting og vedlikehold av gjerder i forbindelse med beiting, og vedlikehold av etablerte landbruksveier på vernetidspunktet, dersom det er ønskelig med beite i verneområdet. Landbruksdirektoratet foreslår også generelle unntak om nødvendig motorferdsel ved utsetting av saltstein og oppsetting og vedlikehold av gjerder. Naturvernforbundet i Rana og omegn mener bestemmelsen om uttransport av syke eller skadde bufe og tamrein må begrenses til «lett terrenggående beltekjøretøy». Dette er en klarere føring enn at kjøretøyet skal være «skånsomt mot markoverflaten».

Fylkesmannen mener beitenæringen er godt ivaretatt men viser til at noen tiltak blir regulert, som utkjøring av saltstein eller oppsetting av permanente gjerder. Dette kan medføre noe ekstraarbeid for beitebrukerne. Samtidig bidrar verneområdene til å beskytte beitenene mot utbygginger som kan være til hinder for beite, for eksempel vannkraft og hytteutbygging.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering og viser kapittel 8.6.6 *Vegetasjon*.

Klima- og miljødepartementet viser til at det kan være aktuelt å sette i gang tiltak etter matloven. I slike tilfeller vil det kunne gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.3 Reindrift

Saltfjellet reinbeitedistrikt viser til at distriktet har utarbeidet distriktsplan, vedtatt november 2015. Distriktet er et helårsbeitedistrikt.

Landbruksdirektoratet påpeker at distriktsplanene i reindriften ikke har noen formell godkjenningssprosedyre, men skal inneholde de opplysninger om virksomhet i distriktet som er nødvendig for den offentlige planlegging, jf. reindriften § 62.

Fylkesmannen tar Landbruksdirektoratets presiseringer angående behandling av distriktsplaner i reindriften til etterretning. Beskrivelsene vil oppdateres i tråd med det Landbruksdirektoratet skriver. Distriktsplaner for de to aktuelle reinbeitedistriktene er utarbeidet og både Fylkesmannen og Midtre Nordland nasjonalparkstyre har gitt innspill til disse. Planene vil være et viktig dokument i dialog og søknadsbehandling.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet slutter seg Miljødirektoratets vurdering.

8.6.4 Landskap

I § 3 i forskriftene omtales hva som er forbudt av inngrep og tiltak. Videre er det bestemmelser om unntak fra forbudene og tiltak det kan søkes om tillatelse til.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener det er viktig at «nye» aktiviteter som trimkasser, trimposter, viltkamera og poster for geocaching behandles i forskriftene.

Fylkesmannen mener geocaching, trimposter og viltkamera er eksempler på «nye» små tiltak som i mange tilfeller havner i et grenseland for hva lover og forskrifter regulerer. Det kan også være uklart hvilke forpliktelser man har overfor grunneier eller hvilke privatrettslige forhold som berøres. Fylkesmannen tilrår ikke bestemmelse om geocaching. Dette er tiltak som bør redegjøres for i forvaltningsplanen i forbindelse med bestemmelser om ferdsel.

Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen i at geocaching ikke trenger å reguleres i forskrift. Ferdsel til fots er tillatt i nasjonalparker og landskapsvernområder, med unntak av i enkelte sårbare områder i nasjonalparker hvor slik ferdsel kan det forbyes ved forskrift, jf. nml. § 35 andre ledd, tredje punktum. I landskapsvernområder vil geocaching vanskelig tenkes å være i strid med verneformålet.

Klima- og miljødepartementet slutter seg Miljødirektoratets vurdering, men understreker samtidig at *bestemmelser* om ferdsel fastsettes i form av forskrift, jf. forvaltningsloven kapittel VII, ikke i forvaltningsplan. I forvaltningsplanen kan det gis utfyllende *retningslinjer*.

8.6.5 Tiltak som krever dispensasjon eller tillatelse

Departementet viser til at tiltak som er forbudt etter forskriftene § 3, og som det ikke er gjort unntak for i forskriftene, må det søkes om *dispensasjon* til etter naturmangfoldloven § 48. I forskriftene er det fastsatt flere unntak fra forbudene, enten ved at noen tiltak er eksplisitt tillatt uten søknad, eller ved at noen tiltak er angitt som et søknadspliktig tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gi *tillatelse* til.

8.6.5.1 Tilbygg, bruer og master

Fylkesmannen har i høringen mottatt synspunkter på størrelse på blant annet tilbygg, bygging av bruer og klopper samt mobil- og nødmaster.

Fylkesmannen viser til at for de tiltak som kan være aktuelle etter søknad, skal nasjonalparkstyret gjøre en vurdering av hver enkelt søknad og sette nødvendige vilkår for gjennomføringen slik at ikke verneverdier skades enten som direkte følge av tiltaket eller som en mer eller mindre indirekte konsekvens. Hensynet til likebehandling, presedens og å unngå "bit-for bit" utvikling over tid er viktige vurderingsmomenter. Departementet har gitt instruks om at nødnettsamband som hovedregel ikke skal settes opp i nasjonalparker. Dersom det likevel skal være aktuelt må alle andre muligheter være utelukket og saken må behandles etter naturmangfoldloven § 48. Fylkesmannen er positiv til økt mobildekning i ut fra et sikkerhetsperspektiv. Full dekning i hele nasjonalparken er urealistisk.

Miljødirektoratet presiserer at forskriftsmalene er endret og viser til at bestemmelsene som gir adgang til å gi tillatelse til unntak fra forbudet mot inngrep nå følger av § 4. Miljødirektoratet ønsker ikke en bestemmelse som knytter adgangen til utvidelse av bygninger til reglene i kommuneplanens arealdel. Forvaltningsmyndigheten har en selvstendig plikt til å vurdere og regulere dette, særlig er det viktig at forvaltningsmyndigheten er bevisst og vektlegger at utvidelsen finner sted i et verneområde når avgjørelsen treffes. Hensynet til verneformål og verneverdier må være sentralt i avgjørelsene. Verneområdene skal forvaltes som en helhet, ikke i henhold til enkelte

kommuners planbestemmelser. Direktoratet foreslår derfor at henvisningen til kommuneplanens arealdel i forskriftenes § 4 b strykes i landskapsvernforskriftene.

Miljødirektoratet er også enig med Fylkesmannen i at en øvre grense for bygningenes størrelse lett kan oppfattes som en rett på byggeareal. Når det gjelder skilting og tilrettelegging for friluftslivet kan det åpnes for dette også i nye områder.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurdering av mobilnett og nødnett, jf. Miljøverndepartementets rundskriv 14. november 2012. Det samme gjelder ønske om å bygge ut mobilnett av hensyn til sikkerhet.

Klima- og miljødepartementet slutter seg Miljødirektoratets vurdering.

8.6.5.2 Vei til Nordlund gård i Gåsland landskapsvernområde

Flere høringsinstanser ønsker at veien må kunne vedlikeholdes og opprustes med stikkrenner, nytt dekke ol. Dette vil også kunne skåne omkringliggende terreng. Naturvernforbundet i Rana viser til at dette kan gi økt motorferdsel i området.

Fylkesmannen presiserer at veien er etablert og at det er direkte unntak for vedlikehold av veien i § 3. Alt arbeid utover ordinært vedlikehold som det å etablere nye stikkrenner er søknadspliktig. Dette skal sikre at tiltak ikke skader verneverdier eller fører til en uheldig utvikling av veibanen, samtidig som veiens funksjon og stand ivaretas. Fylkesmannen tilrår å videreføre bestemmelse om at vedlikehold ikke innebærer opprusting til annen veiklasse.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet slutter seg Miljødirektoratets vurdering.

8.6.5.3 Bygninger

Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten og Rana samt Rana Zoologiske forening mener at nybygging av hytter i vernede områder ikke skal være tillatt.

Rana kommune støtter at det gis åpning for mindre utvidelser av bygninger.

Beiarn kommune, flere hytteeiere, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland og Saltdal kommune støtter forslag om at det skal være kommuneplanens arealdel som skal være gjeldende som øvre begrensning for bebygd areal på hyttetomter innenfor de vernede områdene. Nordland fylkeskommune mener dette vil gi forutsigbare rammer som er godt forankret gjennom lokale prosesser og oppfordrer kommunene til å gå sammen om en enhetlig praksis. Beiarn kommune har i dag begrensning på 80m² på hytter som ligger over 450 moh. i sin arealplan. Meløy kommune mener tillatt bebygd areal per tomt må fastsettes i forvaltningsplanen. Det vil gi en lik praksis i hele nasjonalparken. Meløy kommune og Rana kommune mener arealbegrensning på 80 m² virker rimelig sett i forhold til at det her dreier seg om hytter til fjells i en nasjonalpark. Saltdal kommune ser ikke behov for å regulere størrelsen på hytter i verneområdene strengere enn fjellhytter utenfor verneområdene.

NJFF Nordland er positive til å åpne for utedo, uthus og naust uavhengig av om det blir landskapsvern eller nasjonalpark. Saltdal kommune støtter arbeidsutvalgets forslag om å tillate oppsetning av naust i tilknytning til eksisterende fritidsbebyggelse.

Beiarn kommune, Bodø og omegns turistforening, Friluftsrådernes landsforbund, Statskog SF, Meløy kommune, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune, Salten friluftsråd og flere enkeltpersoner mener det er viktig at det finnes en åpning for å gi tillatelse til oppføring av sikringshytter og åpne hytter for allmennheten.

Fylkesmannen viser til at det er svært ulike meninger om foreningshytter. De fleste synes imidlertid å være enige i å videreføre den soneringen som den gamle forvaltningsplanen innførte, der de vestre delene av nasjonalparken skal være uten særlig tilretteleggingstiltak. Dette er også foreslått i skisse til forvaltningsplan.

I verneområdene på Saltfjellet er det ikke hjemler i eksisterende forskrifter for å tillate nybygging annet enn for foreningshytter eller gjeterhytter i reindrift. Det er heller ikke noen hjemler for å tillate utbygginger eller ombygginger. Fylkesmannen tilrår at dette lempes noe slik som foreslått i høringa, men at utgangspunktet likevel er forbud mot nye bygninger. Øvre tillatte grense for bebyggelsen må fastsettes i forvaltningsplaner. Det er ikke en god løsning å la kommuneplanens arealdel være bestemmende på dette punktet. Det er hyttenes virkning på landskapet som hovedsakelig vurderes, og størrelse er da et sentralt kriterium. Det er ikke noen grunn til å tillate vesentlig større byggverk i de tilfeller hytta er delt i to bruksenheter.

Miljødirektoratet mener adgangen til utvidelse og tilbygg på hytter og bebyggelse må vurderes ut fra verneverdier og verneformål og ikke knyttes til de enkelte kommuners arealdel. Det er viktig med en helhetlig verneområdeforvaltning og det vil ikke bli tilfelle om kommuneplaner bestemmelser skal gis direkte virkning i verneområdene. Miljødirektoratet presiserer at oppgradering, endring av ytre rammer, rivning og nybygging faller utenfor vedlikeholdsbegrepet.

Miljødirektoratet er enig i at det kan åpnes for oppføring av foreningshytter i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og i landskapsvernområdene Gåsvatnan og Saltfjellet. Hjemmelen for nybygging i verneområdene bør imidlertid brukes med stor varsomhet av forvaltningsmyndigheten. Det bør foreligge et synlig og dokumentert behov og etterspørsel etter et overnattingstilbud, før slik tillatelse vurderes gitt. Selv om det kan dokumenteres et behov, bør det likevel ikke tillates dersom viktige verneverdier skades eller ødelegges som følge av en etablering.

Miljødirektoratet støtter for øvrig Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet viser til at det som et utgangspunkt ikke vil være adgang til å oppføre nye bygg i verneområder, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) side 409. I samme proposisjon side 410 er det understreket at det fortsatt skal være forbud mot oppføring av nye bygninger i nasjonalparker. Dette gjelder selv om slike bygg har som formål å dekke overnattingsbehov i forbindelse med friluftsliv. Ved opprettelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i 1989 ble det etter en konkret vurdering likevel åpnet for å gi tillatelse til oppføring og utvidelse av foreningshytter.

Departementet har kommet til at denne adgangen ikke anbefales opphevet i forbindelse med revisjonen av forskriftene. Departementet foreslår imidlertid noen justeringer i ordlyden. Departementet viser til at regjeringen i Handlingsplan for friluftsliv 2018 ønsker å

likebehandle kommersielle og andre typer aktiviteter og tiltak i verneområder. Slik likebehandling er også lagt til grunn i forarbeidene til naturmangfoldloven. Departementet foreslår derfor at unntaket for foreningshytter i stedet skal gjelde "hytter tilgjengelige for allmenheten". Dette åpner for at kommunen eller kommersielle aktører, i tillegg til lag og foreninger, etter en konkret vurdering av behov vurdert opp mot verneverdier, kan få tillatelse til å sette opp hytte. For at hytter skal kunne defineres som tilgjengelige for allmenheten må det fastsettes vilkår i tillatelsen om oppføring. Slike vilkår må bl.a. fastsette at hyttene ikke kan bestilles til eksklusiv bruk, men være åpne eller låst med standardnøkkel, samt at eventuell betaling for tilgang til hyttene er på et rimelig nivå. Dersom vilkårene ikke overholdes, vil tillatelsen kunne kalles tilbake jf. naturmangfoldloven § 67. I Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Saltfjellet landskapsvernområde med biotopvern er ivaretagelse av det økologisk funksjonsområdet for fjellrev en del av formålet med vernet. Dette må det tas særskilt hensyn til ved vurdering av søknader om oppføring av slike hytter. Retningslinjer for unntakene fastsettes i forvaltningsplanen. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.6 Vegetasjon

NJFF Nordland mener det skal være like regler for reindriftens hogst av ved til hytter og gammer og andre hytter og gammer i nasjonalparken. Sametinget ønsker ikke at Miljødirektoratet blir delegert myndighet til å regulere beite. En beitenekt som omfatter samiske interesser, vil dersom den er omfattende nok, bryte med artikkel 27 i konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Saltdal kommune mener beiteretten er en rettighet som ikke bør undergraves i en verneforskrift, og at beitebrukerne gjennom annet lovverk er pålagt å ta miljøhensyn i forbindelse med sin beitebruk.

Fylkesmannen viser til at bestemmelsen om uttak av annet trevirke bare skal kunne benyttes ved små uttak til spesielle formål. Gjeldende bestemmelse VI pkt. 7 videreføres. Høsting er regulert i § 5. I eksisterende forskrift er «bruk av brensel og trevirke i reindriften i henhold til reindriftingslovens bestemmelser» unntatt søknadsplikten. I ny forskrift finner vi dette litt mer spredt. I et eget punkt er det presisert at skånsomt uttak av trevirke til bålbrekking er tillatt. Dette gjelder uavhengig av hvem som gjør det. Videre er uttak til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander spesifisert som et eget punkt. Fylkesmannen tilrår at det gjøres unntak for reindriftens uttak av bjørk til oppsetting av gjerder og til brensel til hytter og gammer.

Beite er ønskelig i de vernede områdene. I de fleste områdene er ikke beite en forutsetning for å ivareta verneverdiene, men beite bidrar i flere områder positivt med tanke på vegetasjon, artssammensetning og for å holde et åpent landskap. I tillegg til rein er det i all hovedsak sau som beiter innenfor de vernede områdene. Beitetrykket er svært varierende og anses som «bærekraftig bruk som kan fortsette». En hjemmel til å regulere beitetrykket er nødvendig for å ivareta botaniske verneverdier i tilfelle overbeiting. Fylkesmannen mener dette er uproblematisk også for reindriften. Arbeidsutvalget anbefaler at dette punktet ikke tas med i verneforskriften fordi beiteretten anses som grunnleggende og ikke skal berøres.

Miljødirektoratet foreslår etter å ha konsultert med Sametinget at direktoratets adgang til ved forskrift å regulere eller forby beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet, tas ut av verneforskriftene. Det har i eldre forskrifter vært vanlig å ha med denne bestemmelsen, men denne adgangen til regulering har sjelden eller aldri vært bruk av direktoratet.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens forslag om bestemmelser om uttak av bjørk til oppsetting av gammer og hytter, og forslår at det tas inn bestemmelser om dette også i landskapsvernområdene.

Klima- og miljødepartementet slutter seg Miljødirektoratets vurdering

8.6.7 Ferdsel og aktiviteter

Saltfjellet reinbeitedistrikt sier i møte med forvaltningen at det så langt er lite problemer med ferdsl og ferdslsformer, men er bekymret over at hundekjøring og kiting øker. Det bør være hjemmel til å forby all ferdsl under kritiske perioder ved kalving. Sametinget mener det er uheldig at Miljødirektoratet får hjemmel til å forby ferdsl som ikke skjer til fots.

Fylkesmannen viser til at samiske rettigheter og reindriften er sikret ved lov på flere måter, hovedsakelig gjennom reindriftsloven. Det tas store hensyn til reindrif i verneforskriftene og forvaltning av verneområdene. Vern gir imidlertid noen restriksjoner, særlig for motorferdsl på barmark og fysiske inngrep. Fylkesmannen kan ikke se at vern er til ulempe for reindriften fordi det gir bedre beskyttelse for naturgrunlaget og økt kontroll med all ferdsl.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger og vises til merknader i 8.6.3 Reindrif.

Sametinget mener at det må legges *vesentlig* vekt på hensynet til samisk kultur ved slik eventuell fremtidig regulering. Den samiske reindriften i området har et selvstendig rettsgrunnlag.

Klima- og miljødepartementet viser til at det av hensyn til verneverdiene i enkelte tilfeller kan bli behov for å regulere motorferdselen ytterligere ved forskrift. Dersom dette blir aktuelt vil berørte interesser få anledning til å uttale seg. Det følger av saksbehandlingsregler etter naturmangfoldloven og konsultasjonsavtalen mellom staten og Sametinget at Sametinget og reindriften vil bli involvert og konsultert ved en slik eventuell regulering.

Departementet viser til at naturmangfoldloven § 14 annet ledd regulerer vektlegging av samiske interesser: "Ved vedtak i medhold av denne loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges *tilbørlig* (departementets kursivering) vekt på hensynet til naturgrunlaget for samisk kultur." Dette er utdypet slik i Ot. prp. nr. 52 (2008-2009): "Annet ledd synliggjør at det skal legges tilbørlig vekt på naturgrunlaget for samisk kultur ved vedtak i eller i medhold av naturmangfoldloven, noe som også følger av konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27. Det er imidlertid en klar skranke ved at hensynet til det samiske naturgrunlaget må ligge innenfor rammen av den enkelte vedtaksbestemmelse i eller i medhold av loven. Det følger ikke av dette at samiske interesser nødvendigvis skal ha forrang innenfor det skjønnsrommet som tilligger myndigheten etter loven. Her må det ses hen til hvilken del av loven det er snakk om og hvilke andre interesser som kommer inn. Eksempelvis vil hensynet til naturinteressene vektlegges sterkere i et verneområde enn utenfor." Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets tilråding.

8.6.7.1 Organisert ferdsl

Saltdal kommune, Friluftsrådene landsforbund og Salten friluftsråd ønsker at organisert ferdsl til fots i regi av reiselivsaktører, frivillige organisasjoner og pedagogiske virksomheter må kunne tillates uten søknad. Norsk grotteforbund er opptatt av at enkelte

grotter kan inneholde så sjeldne og sårbare forekomster at det er nødvendig å begrense eller stoppe all ferdsel.

Fylkesmannen er enig i at organisert ferdsel som sådan ikke nødvendigvis medfører større terrengslitasje enn tilsvarende ferdsel som ikke er organisert. Organisert ferdsel er tatt med som noe som krever tillatelse dersom det kan skade naturmiljøet. Uten et slikt punkt i forskriften har ikke nasjonalparkstyret noen hjemmel for å gripe inn overfor ferdsel som viser seg å være uheldig. Fylkesmannen tilrår derfor at hjemmelen til å kunne regulere ferdsel som kan skade naturmiljøet tas med i ny forskrift.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger, men viser også til Regjeringens Handlingsplan for friluftsliv (2018) som legger opp til at det blir likebehandling mellom kommersielle og ikke-kommersielle aktiviteter i nasjonalparkene.

Klima- og miljødepartementet viser til at nærmer retningslinjer om hvilken type organisert ferdsel som kan skade verneverdiene i nasjonalparken gis i forvaltningsplan. Departementet har av hensyn til ivaretagelse av fjellreven tatt inn hjemmel til å regulere organisert ferdsel også i forskrift om Saltfjellet landskapsvernområde. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.7.2 Sykling

Rana kommune, Salten friluftsråd, Saltdal kommune, Salten friluftsråd og noen privatpersoner mener det ikke er behov for å regulere sykling i bestemmelsene. Statskog SF og NJFF Nordland mener sykling ikke har et slikt omfang at det skaper problemer i dag, men ser nødvendigheten av at regelverket utformes slik at en kan regulere. Forum for natur og friluftsliv, Naturvernforbundet i Rana, Rana turistforening, Rana zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag, ønsker ikke at det åpnes for sykling i verneområdene. Beiarn kommune og Bodø og omegns turistforening positive til at det fastsettes et løypenett for sykling i de verna områdene.

Fylkesmannen registrerer at sykling i utmark er i betydelig framgang og har stort potensiale for å føre til terrengslitasje. Fylkesmannen mente derfor det var viktig å få en hjemmel til å kunne kontrollere ferdselen. Nasjonalt har det imidlertid etter høring vært en utvikling på området. Det har vært på høring et forslag til endringer i adgang til bruk av el-sykkel på opparbeidet sti (forskrift om motorkjøretøy i utmark) og regjeringen har fremmet St. Meld. 18 (2015-2016) *Friluftsliv, Natur som kilde til helse og livskvalitet*». Her er det foreslått å åpne for sykling på veier og stier i nasjonalparker og landskapsvernområder. Sykling i avgrensede områder kan reguleres dersom verneformålet tilsier det. Det er utarbeidet sårbarhetsanalyse for Saltfjellet-Svartisen og denne vil kunne være utgangspunkt for en slik vurdering. Hvordan forskriftene blir utformet beror på Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet støtter fylkesmannens vurderinger og åpner for at sykling på barmark tillates på veier, stier og i kjørespor. Forskriftene vil også ha en bestemmelse som gjør det mulig å forby sykling på enkelte stier som anvist på kart. Det er bare hensynet til verneverdier og verneformål som kan medføre unntak for dette.

Klima- og miljødepartementet viser til at bruk el-sykkel er omtalt under avsnittet 8.6.8 *Motorferdsel*. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.7.3 Skiløyper og turstier

Beiarn kommune, Gøran Andreassen, Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Osbakk grunneierlag, Beiarn Røde kors hjelpekorps, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune, Salten friluftsråd, Statskog SF, Sture Pettersen med flere og Søndre Lønsdal hytteforening er positive til preparering av skiløyper. Beiarn kommune er veldig positive til hjemmel for preparering av Reinhornrennets løypetrasé. Naturvernforbundet i Rana mener oppkjørte skiløyper ikke har noe i en nasjonalpark å gjøre, men aksepterer at slik tillatelse gis til Reinhornrennet. Flere høringsinstanser kommenterer muligheter for kvisting av skiløyper.

Fylkesmannen tilrår at det åpnes for preparering av skiløyper i de to landskapsvernområdene etter traséer fastsatt i forvaltningsplan. I nasjonalparken videreføres et totalforbud, med unntak for Reinhornrennet. Fylkesmannen mener kvisting ikke har tradisjon i området og kan medføre falsk trygghet og at det tas større sjanser i høgfjellet. Kvisting innebærer også betydelig motorferdsel. Fylkesmannen tilrår derfor at det videreføres et forbud mot kvisting.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger.

Klima- og miljødepartementet viser til at forvaltningsmyndigheten i gjeldende forskrift om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark har hjemmel til å gi tillatelse til oppretting, vedlikehold, merking og omlegging av turstier og skiløyper. Departementet legger til grunn at bestemmelsen ikke gir hjemmel til å benytte motorferdsel til dette formålet. Miljødirektoratet har ikke foreslått å videreføre adgangen til å gi tillatelse til oppretting, merking og omlegging av turstier og skiløyper, men har foreslått at vedlikehold av skiløyper og turstier er tillatt uten søknad. Departementet kan ikke se at det er forhold som taler for innstramming, og viser til at forvaltningsmyndigheten gjennom søknadsbehandling kan ivareta hensyn til verneverdier. Av hensyn til friluftslivet har departementet derfor tatt inn igjen hjemmel til å gi tillatelse til oppretting, merking og omlegging av turstier og skiløyper. Bestemmelsen gir fortsatt ikke hjemmel til å tillate motorferdsel til disse formål. Dette må eventuelt vurderes på grunnlag av den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8 Motorferdsel

Forum for natur og friluftsliv i Nordland er opptatt av at det skal være en streng regulering av motorferdsel i nasjonalparken, at det skal holdes på et absolutt minimum og at kjøretøy som lager spor og sår i terrenget og forringer naturopplevelsen ikke må forekomme. Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker ikke unødige begrensninger for de som utøver landbruk (reindrift), men mener motorisert ferdsel må minimaliseres. Naturvernforbundet i Rana og omegn mener all barmarkskjøring må begrenses til «lett terrenggående beltekjøretøy».

Fylkesmannen viser til at forvaltningsmyndigheten må ha en viss kontroll med motorferdselen om man skal ivareta formålet med vernet, spesielt med tanke på forstyrrelser og hensynet til sårbart dyre- og fugleliv. Det er derfor få motorferdselssaker som aksepteres som generelle unntak. Et slikt unntak er reindriftens motorferdsel på snødekt mark.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet foreslår at el-sykkel tillates på veg og i kjørespor der det ellers er tillatt med sykkel. Slik bruk antas å ha små uheldige virkninger for verneverdier og

verneformål, og kan derfor etter departementets vurdering tillates uten høring. Det er mer usikkert om bruk av el-sykkel på sti har konsekvenser for verneverdier og verneformål. Departementet foreslår derfor at det ikke åpnes for bruk av el-sykkel på sti uten at konsekvensene av dette utredes og høres. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.1 Militær operativ virksomhet

Forsvarsbygg mener «militær operativ virksomhet» også omfatter militær luftoperativ virksomhet og dermed dekkes av forskriftenes unntaksbestemmelse for motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet. Militær flyging omfatter også treningsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvaret til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Bestemmelsene om unntak for forsvarets nødvendige lavtflyging må videreføres. Det bør også innføres en bestemmelse om landing og start med Forsvarets luftfartøyer.

Fylkesmannen viser til at eksisterende bestemmelse om Forsvarets lavtflyging ikke er videreført ved en inkurie. I utgangspunktet er lavtflyging lite ønskelig da det kan medføre betydelig støy og forstyrrelse. Men da det er en eksisterende bestemmelse og det ikke er gjort vurderinger om å fjerne denne tilrår Fylkesmannen at hjemmelen videreføres.

Miljødirektoratet legger til grunn at operativ virksomhet ikke omfatter øvingsvirksomhet og at øvelser må omsøkes. Miljødirektoratet slutter seg ellers til Fylkesmannens vurderinger.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.2 Motorferdsel til hytter og i forbindelse med hogst av ved til hytter og gammer

Eksisterende forskrifter for nasjonalparken og de to landskapsvernområdene åpner kun for å gi tillatelse til frakt av varer og utstyr til egen hytte i perioden 1. mars til 30. april. Beiarn kommune, Meløy kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Nordland, Rana kommune, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune og flere enkeltpersoner er positive til fjerning av denne datobegrensningen. Statskog SF har ingen merknader til dette. Beiarn kommune mener sluttdato ikke bør være seinere enn 30. april. Meløy kommune mener det bør åpnes for en utvidet periode til 15. mai. Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune mener perioden bør være 1. november til 1. mai. Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker at tidsbegrensningen 1. mars til 30. april er tilstrekkelig og ser på forslaget om å fjerne denne bestemmelsen som forsøk på å undergrave vernet. De er opptatt av å beskytte stillheten for dyr og mennesker i nasjonalparken. Saltdal kommune mener det bør etterstrebes å følge kommunens forvaltningsregler for motorferdsel på snødekt mark og at verneforskriften ikke begrenser antall turer. Det er hjemmel til å begrense kjøring uavhengig av vern dersom traseer kommer i konflikt med for eksempel hekkeplasser for rovfugl. Flere hytteiere, Osbakk grunneierlag og Saltdal kommune mener videre at begrensning med hensyn på når på døgnet kjøringen kan finne sted må oppheves. Hytteierne og Saltdal kommune foreslår at antallet turer økes til 8 per hytte per år, og dersom antall turer mot formodning skulle fastsettes i vernebestemmelsene forutsetter de at antallet turer settes til minimum 10, mens Osbakk grunneierlag mener dagens regler må opprettholdes. Salten Pitesamiske forening mener det er uakseptabelt at det settes forbud mot å ha med medhjelpere på snøskuteren under transport av ved og utstyr til turistforeningens hytter.

Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening mener de foreslåtte bestemmelsene er tilfredsstillende for foreningens eget behov for motorisert transport i forbindelse med vedhogst og transport av varer og utstyr til hyttene, samt materialer til vedlikehold og byggearbeid. Saltdal jeger- og fiskerforening ser behov for langt mer enn 6 turer pr år. Kjemåvasshytta har mange besøkende og det kjøres årlig opp til 10-15 turer med ved. I tillegg andre turer for frakt av nødvendig utstyr til hytta.

For å få tatt ut skrap- og nedfallsskog ønsker Statskog SF at vedhogst til hytter gjennomføres i barmarksesongen, men at eventuell framkjøring kan skje på vinterføre. Statskog SF har dårlig erfaring med at det blir stående igjen mye høge stubber ved vinterhogst, og vanligvis gis ikke tillatelser for vinterhogst av ved til hytter. Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Rana og omegn og Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten ønsker at tidsbegrensningen 1. mars til 30. april beholdes. Høringsgruppen v/Lisa Dillan er også kritiske til å øke antallet turer og å fjerne bestemmelser om skuterfrie tidsrom. Naturvernforbundet i Rana og omegn kan godta begrenset bruk av helikopter.

Fylkesmannen tilrår at tidsbegrensningen fjernes fra forskriftene for nasjonalparken og de to eksisterende landskapsvernområdene og at ordlyden blir som i Junkerdal nasjonalpark. Bestemmelsen gjelder transport av varer og utstyr til hytter, ikke persontransport. Personer kan sitte på eller snørekjøre dersom det ikke fører til økt behov for motorferdsel. I forvaltningspraksis tilbake til 1989 har det normalt blitt gitt tillatelse til seks turer for frakt av varer og utstyr. Alternativet er at det må gjøres en individuell vurdering av hver søknad. Det anses lite hensiktsmessig for alle parter. Problemstillingen knyttet til bruk av leiekjører og at turene «brukes opp dobbelt så fort» må sees i denne sammenheng. Her brukes argumentet at det er persontransporten til og fra hytta som krever to turer pr gang man er på hytta, for eksempel opp på fredag og henting søndag. Transportbehovet skal som nevnt være knyttet til varer og utstyr til hytta, ikke persontransport som for eksempel tilbake til fjøsstell i hjembygda. Bruken av hytta må ses uavhengig av eierens yrke. Det er etablert praksis at det dispensasjon vurderes separat for hytter med to boenheter. Fylkesmannen mener motorferdsel i seg selv ikke er en samisk rettighet, men kan være det i forbindelse med reindrift. Det kan gis tillatelse til uttransport av skog. Selve hogsten må også godkjennes. Hogst i barmarksesongen og transport i vintersesongen vil være tillatt, og retningslinjer om dette gis i forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger

Klima- og miljødepartementet viser til at i forslaget til forskrifter er det ikke begrensninger på antall kjøreturer til hytte, men det er krav om beltekjøretøy og kun for transport av varer og utstyr. Dette blir i hovedsak som i eksisterende forskrift, med unntak av at tidsbegrensningen 1. mars – 30. april ikke videreføres. Dermed utvides perioden for transport på vinteren. Enkelte verneforskrifter kan ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter også på barmark. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensialet for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet. Departementet viser til at Salten pitesamiske forening i konsultasjoner har bedt om flerårige

tillatelser til hogst og uttransport av hogsten. Departementet mener at så langt dette er hensiktsmessig og i tråd med gitte forutsetninger skal forvaltningsmyndigheten gi flerårige tillatelser til dette. Forvaltningsmyndigheten skal legge tilbørlig vekt på hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur, jf. naturmangfoldloven § 14 annet ledd. Klima- og miljødepartementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding.

8.6.8.3 Motorferdsel funksjonshemmede

Beiarn kommune er positive til at det kan gis tillatelse til motorisert ferdsel til funksjonshemmedes egen hytte men mener dette også bør gjelde funksjonshemmede uten slik tilknytning til verneområdet. Osbakk grunneierlag mener funksjonshemmedes rett til fremkommelighet i samfunnet er regulert av internasjonale lover og konvensjoner og at dette også må gjelde i verneområdene. Flere hytteeiere mener det må kunne gis tilleggsturer for eldre og uføre, og da med følgeskuter og med mulighet for retur helgen etter 1. mai. Naturvernforbundet Rana mener det ikke er en menneskerett å komme seg frem over alt. Antallet turer må begrenses til to turer til egen hytte per år ved varig funksjonshemming.

Fylkesmannen viser til at varig bevegelseshemmede i henhold til motorferdselsregelverket kan få tillatelse til bruk av motorkjøretøyer i utmark for persontransport. I verneområdene vil dette være strengere. At eiere eller nær familie av eier av hytte kan ha en tilknytning til hytta og stedet er et hensyn som gjør at det åpnes for å kunne innvilge slike søknader. At de som er bevegelseshemmet grunnet alderdom ikke regnes som varig bevegelseshemmet er i samsvar med praktiseringen av rundskriv T 1/96 fra Miljøverndepartementet. I forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag ble det i 2009 innført en ny hjemmel (§ 5 bokstav f) for å kunne tillate «gruppeturer på snødekt mark for beboere på helse- og omsorgsinstitusjoner, medlemmer av pensjonistforeninger eller forflytningshemmede. Turen må være i regi av helse- og omsorgsinstitusjoner eller ideelle organisasjoner. Tillatelse kan kun gis for transport til bestemte turmål og langs nærmere bestemte traseer dersom kommunen anviser slike.» Forskriftene for verneområdene åpner ikke for slik kjøring, og det er heller ikke nasjonal politikk at det skal innføres.

Miljødirektoratet bemerker at forvaltningspraksis nå åpner for at det kan gis begrenset antall turer på snødekt mark eller langs eksisterende traktorvei for varig forflytningshemmede til egen hytte i medhold av naturmangfoldlovens § 48 første ledd, første alternativ. Miljødirektoratet foreslår derfor at det fastsettes en egen bestemmelse som åpner for å etter søknad gi tillatelse til denne type kjøring ved revisjon av verneforskriftene. Utgangspunktet er at en tillatelse til motorferdsel på vinterføre ikke omfatter bruk av følgeskuter. Miljødirektoratet støtter ellers Fylkesmannens vurderinger.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.4 Motorferdsel i reindriften og samisk bruk

Saltfjellet reinbeitedistrikt opplyser at distriktets medlemmer benytter scooter og ATV som et daglig hjelpemiddel. Reindriftens rett til å benytte scooter gjelder også ekstraordinære uttak av rovvilt i og rundt reinflokken. Dette må innarbeides i forvaltningsplanen. Sametinget ønsker arbeidsutvalgets forslag til reindriftens motorferdsel, unntak for motorferdsel på snø og hjemmel til flerårige tillatelser på barmark. Saltdal kommune, Saltfjellet reinbeitedistrikt og flere enkeltpersoner støtter arbeidsutvalgets forslag om at reindriftens barmarkskjøring skal være tillatt. Saltfjellet reinbeitedistrikt viser til vedtatt distriktsplan som grunnlag for motorferdsel. Saltfjellet reinbeitedistrikt mener det vil være

konkurranssevridende i forhold til landbruket om barmarkskjøringen skal være søknadspliktig. Landbruksdirektoratet er enig i at reindriftsinteressene kan ivaretas gjennom distriktsplaner, og at disse kan danne grunnlag for søknadsbehandling og vurdering etter verneforskriften.

Beiarn kommune mener det er viktig at forvaltningsmyndigheten har kontroll med barmarkskjøringen som foregår i verneområdene, og at det på grunnlag av reinbeitedistriktets distriktsplaner kan gis flerårige tillatelser. Bodø og omegns turistforening mener reindriften må søke om tillatelse og støtter ikke arbeidsutvalgets forslag.

Meløy kommune, NJFF Nordland, Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten, Rana kommune, Rana turistforening og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag mener reindriftens barmarkskjøring fortsatt bør være regulert slik at det er kontroll med hvor kjøringa foregår og at ikke verneverdier trues. Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten mener hensyn til verneverdier må veie mer enn hensyn til mindre byråkrati. NJFF Nordland viser til Hedningedalen hvor reindriftens barmarkskjøring har forringet området. Rana turistforening mener reindriftens barmarkskjøring fører til utvasking og endring av landskapet. Landbruksdirektoratet mener at man ut fra likebehandlingshensyn ikke kan ha en annen holdning til reindriftens motorferdsel i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark enn i andre nasjonalparker i Norge. Det innebærer at barmarkskjøring og flyging krever dispensasjon, og ordlyden bør være som i Lomsdalen-Visten og omfatte "luftfartøy". Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker mer miljøvennlig drift i nasjonalparken og mener barmarkskjøretøy må begrenses til «lett terrenggående beltekjøretøy». Rana kommune og flere enkeltpersoner støtter forslag om å tillate motorbåt i forbindelse med reindrift mens Naturvernforbundet i Rana og omegn og NJFF Nordland går imot dette. Saltfjellet reinbeitedistrikt forklarer i møte med forvaltningen at de bruker motorbåt på alle vann. De ønsker også mulighet for å bygge naust. Båtene brukes i reindrift og til fiske. Beiarn kommune, Rana kommune og Saltdal kommune støtter arbeidsutvalgets forslag om å åpne for «bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk». Saltdal kommune mener verneverdiene ikke vil forringes av slik ferdsel. NJFF Nordland mener det bør lempes på restriksjonene næringsutøverne har hatt for nødvendig bruk av motoriserte kjøretøy, slik som traktor på eksisterende skogsvei. Osbakk grunneierlag mener landbruket må gis mer mulighet næringsrelatert motorferdsel. Saltdal kommune forventer at tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med bufehold innbefatter utkjøring av saltslikkestein og nødvendig utstyr, proviant og vedlikeholdsmateriell til eksisterende gjeterhytter i verneområdene. Naturvernforbundet i Rana og omegn støtter ikke arbeidsutvalgets forslag om å åpne for «bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk».

Fylkesmannen er enig i innspillet fra Landbruksdirektoratet. Det er forståelse for at reindriften har behov for å benytte også motoriserte hjelpemidler i den aktive reindriften. Fylkesmannen tilrår at barmarkskjøring og bruk av luftfartøy i reindrift fortsatt krever tillatelse fra nasjonalparkstyret for å kunne skje lovlig i verneområdene. Fylkesmannen avviser at reguleringen av motorferdsel er ulovlig konkurransevridning. I verneområdene må det tas hensyn til verneverdiene. Det blir lite terrengslitasje av bruk av snøskuter og slik ferdsel vil være tillatt der det er del av «utøvelse av reindrift». Barmarkskjøring derimot kan medføre betydelig terrengslitasje og vil kreve tillatelse. Slike tillatelser kan, dersom distriktsplanen er detaljert nok, utstedes med bakgrunn i distriktsplan. Det kan da gis flerårige tillatelser med vilkår for å forhindre skade. Belter vil redusere slitasjen ved transportoppdrag

men ikke alltid ved gjeting og flytting av rein der det kjøres det med større hastigheter. Eventuelle vilkår gis i tillatelse og dette bør utdypes i forvaltningsplanen.

Viltloven § 21 forbyr motorferdsel til lokalisering av vilt. I forbindelse med skadefelling gir Fylkesmannen enkelte ganger dispensasjon til dette for å lokalisere og avdekke spor og til utpostering av jegere. I verneområdene er motorferdsel forbudt men dispensasjon til dette formålet er noen ganger gitt med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven. Dette medfører lang saksbehandling. Skadefelling er et samfunnshensyn som veier tungt ved vurdering av dispensasjon og er en viktig skadebegrensende faktor i rovviltforvaltninga. Fylkesmannen foreslår derfor et nytt punkt om at kan gis tillatelse til motorferdsel i forbindelse med skadefelling av store rovdyr. Dette har arbeidsutvalget også sluttet seg til. Se 8.6.8.6.

Fylkesmannen mener det er få store innsjøer og eventuelt behov for motorbåt knytter seg til fiske og i svært liten grad til flytting eller gjeting av rein. Fylkesmannen tilrår derfor å opprettholde forbud mot motorbåt uavhengig av formål. Arbeidsutvalget ser heller ikke behov unntak om dette.

Med øvelseskjøring menes det under øvingsvirksomhet for de angitte formål. Kjøretrening og kjøreopplæring på snøskuter kan ikke skje i verneområdene og må henvises til områder der dette er tillatt. Det samme vil gjelde for reindriften. Den kjøringa som kan finne sted i verneområdene må være direkte koblet til aktiv reindrift og opplæring omfattes ikke.

Praktisering av forbudet mot motorferdsel på barmark i reindriften er avhengig av en god dialog mellom næringa og forvaltninga. Den mulighet reindriften har til bruk av motorferdsel i utmark er betydelig videre enn landbrukets eller andre næringers muligheter. Dette følger av reindriftsloven og motorferdselloven. Fylkesmannen er enig i at det langs eksisterende veier kan være en annen forvaltningspraksis for motorferdsel enn på andre arealer.

Miljødirektoratet er enig i at forbudet mot barmarkskjøring som utgangspunkt omfatter reindriften, men at forskriftene åpner for at det kan gis tillatelse til slik kjøring. I de tilfeller hvor man har god kunnskap om naturverdiene i området og det foreligger gode distriktsplaner som omtaler reindriften behov, kan det utarbeides kart som grunnlag for en differensiert forvaltning som viser hvilke områder som er mindre sårbare og hvor det vanligvis vil kunne gis flerårige tillatelser til barmarkskjøring. I andre mer sårbare områder vil man bare unntaksvis kunne påregne å få tillatelse.

Klima- og miljødepartementet viser til at både Sametinget og Saltfjellet reinbeitedistrikt har anmodet om unntak for motorferdsel på innsjøer. I konsultasjonene ble det fra Sametingets side fremholdt at den reindriftssamiske kulturen er videre enn reindrift i snever forstand. Kulturen omfatter også fiske i ferskvann. Departementet viser til at de aktuelle innsjøene ligger i eksisterende verneområder hvor det har vært forbud mot motorferdsel i lang tid. Formålet med vernet av nasjonalparken og de tre landskapsvernområdene er å gi allmenheten anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. På sikt kan det bli aktuelt å ta inn bestemmelse om at det etter søknad kan gis tillatelse til slik motorferdsel. Nye former for motorferdsel vil berøre utøvere av friluftsliv i området og kan ha konsekvenser for verneverdier. Forvaltningsloven og naturmangfoldloven stiller krav til utredning og at berørte interesser skal få uttale seg om en så vesentlig endring av regelverket. Departementet foreslår derfor å viderefører bestemmelsene om motorferdsel slik at det fortsatt vil være forbudt å

drive motorferdsel i vann og vassdrag i verneområdene. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.5 Motorferdsel til elgjakt

Verneforskriftene regulerer ikke elgjakt. I høringen har det blitt stilt spørsmål om det skal stilles krav til belte på barmarkskjøretøy som benyttes til å transportere ut felt elg. Beiarn kommune mener dette bør foretas av kjentfolk for å unngå terrengskade av uvetting kjøring på uegnede områder. Saltdal jeger- og fiskerforening mener dette må gjøres mest mulig skånsomt. Statskog SF mener ATV uten belter bør tillates på de eksisterende traktor- og skogsveier som fins i utkanten av verneområdet. Bruk av beltekjøretøy bør tillates i lett tilgjengelig områder i de ytre deler av verneområdene. Er det spesielt sårbare områder som det ikke blir gitt tillatelse til å kjøre i, bør disse merkes av på kart og kan gjøres kjent for jegerne i forkant av jakta. Helt siden midten av 1980-tallet har vært praktisert flerårige dispensasjoner for uttransport med helikopter og ikke bruk av barmarkskjøring for sentrale fjelldaler i nasjonalparken langt fra vei. NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Saltdal kommune og flere enkeltpersoner mener det ikke bør være krav om belter. Høringsgruppen v/Lisa Dillan og Naturvernforbundet i Rana og omegn mener belter må benyttes. Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker i utgangspunktet at hele punktet fjernes, og at jegere må klare å bære viltet ut av terrenget. Alle «lette terrenggående motorkjøretøy» setter spor, og disse blir varige om kjøreruta brukes år etter år. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag mener barmarkskjøring bør reguleres strengt. Naturvernforbundet i Rana og omegn og Høringsgruppen v/Lisa Dillan mener det er mye dokumentasjon på f. eks. ATV kan gjøre stor skade på naturen, særlig våtmarksområder og dyre- og fugleliv. NJFF Nordland mener skader på terreng som følge av barmarkskjøring er avhengig av fører og ikke kjøretøy. Rana turistforening mener erfaring tilsier at jegerne vil benytte gamle etablerte skogsveier, samt tørre og lett framkommelige traséer. Dette reduserer risikoen for terrengskader til et minimum. Saltdal kommune viser til at undersøkelser viser at motorferdsel uten belte ikke gir større kjøreskader så sant farten holdes nede.

Fylkesmannen er enig i at det er viktig å ta hensyn ved motorferdsel på barmark og kan også til en viss grad være enig i at dette er viktigere enn hvilket kjøretøy som benyttes. De fleste motorkjøretøyer har stort potensiale for å skade terrenget. Naturmangfoldloven pålegger alle som skal foreta seg noe i naturen, en aktsomhetsplikt, men regulering skjer gjennom verneforskrifter, motorferdsellov og annet lovverk. Det er derfor viktig at verneforskriften tar stilling til rammene for motorferdsel. Innenfor disse rammene skal all ferdsel også skje skånsomt. Motorferdsel på barmark med belter gjør i utgangspunktet mindre skade enn uten. Det er få opparbeidede veier i verneområdene. Fylkesmannen tilrår at det gis unntak for motorferdsel på slike veier og at forvaltningsplanen kartfester disse.

Aktiv reindrift krever forflytning på en annen måte enn ved uttransport av felt elg. Det er derfor ikke riktig å stille et generelt krav om belte på kjøretøy i reindriften. Dette må vurderes konkret i hver sak, se 8.6.8.4

Det er mange faktorer som påvirker om og hvor mye skade terrengkjøring medfører, blant annet hastighet, sjåførens vurderinger og kunnskap, vær, underlagets bæreevne, kjøretøyets marktrykk osv. Fylkesmannen mener det uansett ikke bør benyttes kjøretøyer større enn ATV. I prinsippet vil større og tyngre kjøretøyer ha større skadepotensiale enn mindre. Belter bidrar til lavere marktrykk og i de fleste tilfeller til lavere hastigheter på barmark.

Skadepotensialet reduseres dersom det settes krav om belter. Dette kan gjøre transporten noe dyrere. Fylkesmannen tilrår likevel ikke å tillate ATV uten belter ved uttransport av felt elg.

Miljødirektoratet tilrår at motorferdsel i forbindelse med uttransport av felt elg og hjort skal være søknadspliktig i nasjonalparken og landskapsvernområdene slik det var foreslått i Fylkesmannens høringsforslag. Dette er viktig for å kunne sette vilkår om for eksempel kjøretraseer og bruk av fremkomstmidler jf. naturmangfoldloven § 12 og at verneverdiene slik kan ivaretas bedre. Miljødirektoratet støtter ellers Fylkesmannens vurderinger.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.6 Motorferdsel til jakt på rovvilt

I utgangspunktet reguleres ikke jakt på rovvilt av verneforskriften. Åtejakt og skadefelling kan ha betydning for verneverdiene. Det er da ikke selve jakta, men de aktivitetene som skjer rundt dette som berøres av verneforskriften, altså etableringer av åteplasser, åtebuer, jervebåser og motorferdsel. Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at åtejakt skal skje etter helhetlig plan som effektiviserer jervejakt og reduserer motorferdselen i den forbindelse. Saltdal kommune mener at nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med skadefelling av rovdyr må hjemles i forskriften og det må kunne gis tillatelse til utkjøring av åte for jakt på fredet rovvilt. Beitenæringen i Saltdal er avhengig av at det legges godt til rette for uttak av rovvilt i verneområdene. NJFF Nordland påpeker at Klima- og miljødepartementet i 2015 vedtok en forskriftsendring som medfører at det er tillatt å bruke snøscooter på vinterføre for utkjøring og tilsyn av jervebåser og til utkjøring av åte og åtebuer i forbindelse med felling av jerv. Disse reglene bør også gjelde i nasjonalparken. Naturvernforbundet i Rana og omegn mener punktet om «utkjøring av åte i forbindelse med jakt» må begrenses til «lett beltekjøretøy» og knyttes til lisensjakt.

Fylkesmannen viser til at det er et mål å begrense motorferdselen i verneområdene mest mulig. Skadefelling gjennomføres i korte perioder og det er svært kort tid fra vedtak om skadefelling fattes til gjennomføring av uttaket. Det er dermed utfordrende å koordinere alle tillatelser fra offentlige myndigheter. Tillatelse til skadefelling gis i de fleste tilfeller fra Fylkesmannen, mens tillatelse til motorferdsel er en kommunal oppgave. Det er som oftest kommunale skadefellingslag som gjennomfører skadefelling. Det er av samfunnsmessig stor interesse at slike uttak skal skje effektivt og dermed redusere skade på rein og bufe. Skadefelling på gaupe kan i utgangspunktet foregå når som helst på året. Fylkesmannen tilrår at det gis en hjemmel til å gi slike tillatelser til motorferdsel ved rovdyrforvaltning og annen artsforvaltning gjennom eget punkt i § 3. I forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte farvann heter det nå at "kommunen kan etter søknad gi tillatelse til bruk av snøscooter på vinterføre for utkjøring og tilsyn med jervebåser som er tillatt av fylkesmannen etter forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst § 31 første ledd bokstav a)." Fylkesmannen tilrår et eget punkt om dette i forskriften

Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen i at det i enkelte tilfelle er nødvendig med motorferdsel i forbindelse med rovdyrs- og annen artsforvaltning. Miljødirektoratet foreslår derfor en generell bestemmelse hvor det åpnes for motorferdsel i forbindelse med forvaltning av artene i forskriftene for nasjonalparkene og Gåsvatn landskapsvernområde.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.7 Redningstjenestens motorferdsel

Røde kors Nordland mener at myndighetenes ønske om mer bruk av nasjonalparkene vil øke etterspørselen etter redningsoppdrag fra Røde Kors. Nordland Røde Kors ønsker minimering av søknadsprosesser og byråkrati og at forskriftene åpner for kjentmannskjøring for å ivareta redningstjenestens operative evne. Beiarn Røde kors hjelpekorps mener det er vesentlig for hjelpekorpsset at rammene for kjentmannskjøring økes i tråd med behovet. Det må gis tillatelser til å gjøre seg kjent i områdene, ikke langs forhåndsbestemte traséer. Flere enkeltpersoner mener det må være ubegrenset mulighet for kjentmannskjøring. Rana kommune støtter forslag om å åpne for øvelseskjøring knyttet til redningstjenesten. Beiarn kommune mener kjentmannskjøring for redningstjenesten er viktig og at tillatelser må gis med vilkår slik at det er mulig å gjennomføre kjentmannskjøringen under best mulig kjøreforhold og på dagtid. Meløy kommune mener det må åpnes for kjennskapsturer og trening med snøskuter, samt nødvendig merking av løyper uten søknad. Dette er nødvendige sikkerhetstiltak for at ferdselen skal gå så trygt som mulig. Nordland fylkeskommune mener at det ut fra reindriftsnæringens behov for sikkerhet er viktig at redningstjenesten gis anledning til øvelseskjøring. NJFF Nordland stiller seg positive til kjentmannskjøring. Forum for natur og friluftsliv i Nordland og mener kjentmannskjøring er nærmest unødvendig og fører til økt støy og uro. Opplæring i navigasjon og kartkunnskap kan skje utenfor verneområdene. Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker ikke at det åpnes for øvingskjøring i noen av verneområdene. Øvings- og kjentmannskjøring er unødvendig. Beiarn Røde kors hjelpekorps mener det er behov for motorisert ferdsel for å kartlegge deknningen i nasjonalparken i forbindelse med utrulling av det nye nødnettet.

Fylkesmannen viser til retningslinjer for redningstjenestens bruk av snøscooter gitt i rundskriv fra Miljøverndepartementet 31. januar 2013. Her fremgår det at det bare skal åpnes for kjentmannskjøring i verneområdene, all øvingskjøring må skje utenfor. Redningsorganisasjonene skal utarbeide og få godkjent en øvingsplan som skal danne grunnlaget for dispensasjonsbehandlingen etter verneforskriftene.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger og legger til grunn at departementets retningslinjer om redningstjenestens bruk av snøscooter videreføres.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.8.8 Motorferdsel i forbindelse med hogst

Fylkesmannen mener at det i mange tilfeller kan det være en fordel at hogst skjer i barmarksperioden, mens uttransporten skjer på frossen og/eller snødekt mark. Eventuell motorferdsel må omsøkes med bakgrunn i bestemmelsene om uttak av trevirke.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.9 Skjøtsel

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker åpning for skjøtsel av kulturlandskapet rundt hytter og fjellgårder og hogst av ved til hytter og gammer. Dette bør foregå etter en helhetlig plan og knyttes opp mot forvaltningsplanen.

Fylkesmannen viser til at det er gitt hjemler for dette i forskriftene, og forvaltningsplanen vil være et viktig verktøy for Midtre Nordland nasjonalparkstyre for å styre denne skjøtselen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger. Det er i oversendelsen til Miljødirektoratet fra Fylkesmannen i Nordland vedlagt et utkast til forvaltningsplan. Miljødirektoratet legger til grunn at forvaltningsplanen inkludert besøksstrategi ferdigstilles så snart som mulig etter at verneforslaget er vedtatt ved kongelig resolusjon.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering.

8.6.10 Kulturminne og kulturmiljø

Klima- og miljødepartementet forutsetter et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Departementet understreker at inngrep i, istandsetting og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.

8.6.11 Eventuell drift av fremtidige funn av mineralforekomster

Det er ikke påvist funn av drivverdige mineralforekomster innenfor de foreslåtte verneområdene. Verneforskriftene har forbud mot blant annet mineralutvinning. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Områdene som forslås vernet kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Det kan være fornuftig å gjennomføre kartlegging, målinger eller undersøkelser i et verneområde for å få informasjon om ressurser og geologi for vurdering av mulig utvinning utenfor verneområdene, eller utvinning innenfor verneområdene som ikke vil være i strid med vernet. Naturmangfoldloven gjør det mulig å søke om dispensasjon fra forbudene mot mineralvirksomhet. Vilåårene for å gi dispensasjon følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd:

”Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.”

Selv om vilåårene for å gi dispensasjon er svært strenge, er ikke mineralutvinning helt utelukket. Det er tre alternative vilåår for å gi dispensasjon, og to av de kan gi grunnlag for dispensasjon til utvinning av mineral. Det første vilååret er dersom mineralutvinning *”ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”*. Regjeringen har i senere vedtak om vern av skog signalisert at underjordisk drift med åpning for uttak utenfor verneområdet kan etableres på en måte som oppfyller dette vilååret. Dagdrift innenfor verneområdet er derimot neppe aktuelt etter dette alternativet.

Dersom underjordsdrift med uttak utenfor verneområdet ikke er mulig, for eksempel på grunn av lang avstand mellom vernegrense og påvist funn, vil eventuell utvinning i dagbrudd måtte vurderes etter alternativet *”hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig”*.

Unntaket for vesentlige samfunnsinteresser omfatter bare tungtveiende nasjonale hensyn. Departementet kan ikke utelukke at mineralressurser med et betydelig verdiskapingspotensial i enkelte tilfelle kan være en slik nasjonal interesse. Det skal imidlertid mye til. Samtidig er det også et vilkår at den nasjonale interessen må gjøre inngrep i verneområdet "nødvendig". Dette betyr at man må vurdere om det er mulig å ivareta den nasjonale interessen på en annen måte, som ikke medfører inngrep i verneområdet, f.eks. bruk av underjordsdrift. Hensynet til verneverdiene vil være et tungtveiende argument for å finne andre løsninger.

Dersom forvaltningsmyndigheten kommer til at ett av vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, beror det på forvaltningens skjønn om dispensasjon skal gis. Vurderingen skjer innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjoner fra overordnet myndighet, som for eksempel naturmangfoldloven kapittel II. Omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, vil ha betydning i vurderingen. Tilsvarende vil de hensyn som taler positivt for omsøkte tiltak, slik som blant annet verdiskapingspotensialet knyttet til tiltaket, inngå i vurderingen. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden. Det gjelder særskilte retningslinje for skjønnsutøvelse dersom vilkåret "vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig" anvendes. Disse følger direkte av naturmangfoldloven § 48 annet ledd.

Departementet viser for øvrig til 9.4.2 under om forekomst av en mineralsk ressurs utenfor delområde Havvámáhkke i Gåsvatnan landskapsvernområde.

9 MERKNADER TIL DE ENKELTE VERNEOMRÅDENE

I kapittel 9.1 omtales de ulike *delområdene* innenfor samme verneområdet, Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Endringene gjelder samme verneforskrift. I kapitlene 9.2 – 9.9 omtales de omkringliggende *verneområdene*, som alle har egne verneforskrifter.

9.1 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

Totalt areal vernet etter revidering er 2191,98 km², en økning på 90 km². Totalt er 94% statlig grunn og 6% er privat.

Landbruksdirektoratet påpeker at vern kan bidra til å redusere konkurranse om arealer fra andre interessenter. Samtidig er det viktig at vernet ikke er til unødig hinder for reindriftens bruk og at disse interessene blir involvert i prosessen. NVE påpeker at det er registrert vannkraftpotensial som er behandlet eller er under behandling i *Samlet plan for vassdrag* i utvidelsesområdet i Rana og Rødøy. Den norske turistforening mener en utvidelse som foreslått vil gi Saltfjellet-Svartisen en betydelig bedre arrondering og bli enda bedre egnet til et naturvennlig og enkelt friluftsliv.

Fylkesmannens oppdrag har vært å vurdere vern av de arealene som inngikk i planene om de store kraftutbyggingene i Rana og Rødøy. Hensynet til vannkraft la premisset for de eksisterende grensene for nasjonalparken. Målet er å gi en bedre arrondering av nasjonalparken samt styrke verneverdiene i nasjonalparken. Dette skjer både gjennom at flere helhetlige landskapsrom og økosystem vernes, samt at nye verneverdier inkluderes.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering og viser til den nærmere omtalen av de ulike delområdene i nasjonalparken i det følgende.

9.1.1 Utvidelse Glomdalen i Rana kommune

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Norsk grotteforbund, Rana kommune, Rana turistforening, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag støtter forslag om vern.

Fylkesmannen anbefaler innlemmelse i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark slik som foreslått i høringen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding.

Klima- og miljødepartementet støtter Miljødirektoratets tilråding om utvidelse mot sørvest i nasjonalparken.

9.1.2 Utvidelse Austerdalsvatnet i Rana kommune

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, Norsk grotteforbund, Rana kommune, Rana turistforening, Rana Zoologiske forening, Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag og Statskog SF støtter forslag om vern.

NVE viser til at et prosjekt som skal utnytte fallet mellom Austerdalsvatnet og Svartisvatnet er til behandling i Samlet plan. Under forutsetning av at forslag til vernegrenser følger naturlig vannstand ser det ut til at prosjektet blir liggende utenfor foreslått utvidelse av nasjonalparken.

Fylkesmannen viser til at kraftutbygging i området kan være negativt for både landskap, reindrift og friluftsliv. Likevel mener Fylkesmannen at området på grunn av eksisterende senkning av Austerdalsvatnet er for påvirket av større tekniske inngrep til å fremme forslag om vern av hele området som nasjonalpark. Fylkesmannen foreslår vern, men at grensen måles ut langs dagens vannstand. Dette innebærer at Austerdalsvatnet fortsatt kan reguleres så lenge det ikke innebærer en økning av vannstanden fra dagens nivå.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding.

Klima- og miljødepartementet viser til at utvidelse av nasjonalparken mot sørvest, fra dagens vernegrense ved kote 210 til kote 207,48 meter over havet ved Austerdalsvatnets eksisterende vannkant, vil ifølge informasjon fra Olje- og energidepartementet medføre et estimert krafttap på prosjektet Svartisdal kraftverk på 2 GWh årlig. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 30 MW og vil med verneforslaget fortsatt kunne gi en midlere årsproduksjon på 88 GWh. Utbyggingskostnad med prisnivå 1.1.2019 for prosjektet er på 2,9 kr/kWh. Svartisdal kraftverk er planlagt med regulering opp til kote 214, med en ytterligere kraftproduksjonsgevinst på 3 GWh. Dette vil kreve dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. En utvidelse som planlagt av nasjonalparken vil gjøre realiseringen av denne reguleringen mindre sannsynlig.

Departementet viser til at vern av området rundt Austerdalsvatnet vil styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark gjennom å sikre et særegent og vakkert landskap med

viktige bremiljøer i utkanten av Svartisen. Området har også spesielle biotoper som særlig er knyttet til nylig tilbaketrekking av Austerdalsisen. Sandpyramidene og suksesjons- og erosjonsprosessene som pågår, gir et unikt innblikk i landskapsdannelse. Området har altså betydelige verneverdier som naturhistorisk dokument og vil bidra til å nå mål i naturmangfoldloven § 33 om bevaring av referanseområde for å følge utviklingen i naturen med tanke på tidlige suksesjoner etter istider, breavsmeltning og klimaendringer. Ivaretagelse av disse nasjonalt viktige verneverdiene er etter departementets vurdering uforenelig med heving av vannstanden i Austerdalsvatnet. Eventuelle søknader om heving av vannstanden i denne delen av nasjonalparken må vurderes etter naturmangfoldloven § 48. Departementet vektlegger videre at vern i tråd med forslaget ikke er til hinder for utnyttelse av 97,7 prosent av vannkraftpotensialet i vassdraget. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding om utvidelse av nasjonalparken mot nordvest ved Austerdalsvatnet.

9.1.3 Utvidelse Tespa, Bjøllåga og Storlia naturreservat i Rana kommune

Rana kommune, Nordland fylkeskommune, Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, en enkelt person, Naturvernforbundet i Rana, NJFF Nordland, Rana turistforening og Statskog SF støtter forslag om vern av elvestrengene og innlemmelse av Storlia naturreservat i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Norsk grotteforbund, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening og Rana lokallag støtter vern av Tespa og Bjøllåga, men går imot omgjøring av Storlia naturreservat til nasjonalpark.

Fylkesmannen anbefaler at Storlia naturreservat og elvestrengene i Tespa og Bjøllåga innlemmes i nasjonalparken. Dette vil medføre et noe mildere vern og mindre restriksjoner for grunneierne.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding.

Klima- og miljødepartementet viser til at det foreligger i dag ikke interesse for å bygge ut Bjøllåga kraftverk. Da prosjektet ble konsesjonsbehandlet ble utbyggingskostnadene estimert til en utbyggingskostnad som tilsvarer 3 kr/kWh i prisnivå per 1. januar 2020. Det ble antatt at prosjektet kunne gi om lag 390 GWh i midlere årsproduksjon. Til tross for dette ble det anbefalt i St.prp.nr 75 (2003-2004) *Supplering av Verneplan for vassdrag* at elvene Tespa og Bjøllåga vernes gjennom justering av grensene for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette følges nå opp i denne verneplanen. Departementet viser til at det er ikke tyngre tekniske inngrep i vassdragene, og vannstrengene er lite påvirket av menneskelig aktivitet. Området har trange gjel og flere store fosser, blant annet Tespfossen. De to dalene er større intakte økosystemer med stor økologisk verdi. Blant annet er det i nedre del av Tespa kartlagt en bekkekløft vurdert som "svært viktig". Mye av denne lokaliteten sikres ved vern og ikke minst sikres vannføringen som er avgjørende for ivaretagelse av naturtypen og for arter som har denne som sitt eneste eller viktigste leveområde. Departementet viser til at vern av vassdragene vil bidra til å nå mål i naturmangfoldloven § 33 om bevaring av variasjonsbredden av naturtyper og landskap i nasjonalparken og et større urørt og økologisk sammenhengende område av vassdragsnatur. Realisering av Bjøllåga kraftverk er ikke forenelig med ivaretagelse av disse verneverdiene. Departementet mener verneverdiene i Storlia naturreservat, som ligger i området mellom Tespa og Bjøllåga, blir tilstrekkelig ivare tatt gjennom innlemming av naturreservatet i nasjonalparken. Endringen kan bidra til en forenkling av forvaltningen ved at hele området får lik forvaltning. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding.

9.1.4 Utvidelse mot Melfjordens nordside og i Glomdalen – Rødøy kommune

Arbeidsutvalget foreslo en utvidelse av nasjonalparken som ikke omfattet nedbørsfeltene til Indre Stelåga og Ytre Stelåga. Videre foreslo arbeidsutvalget at Melfjorden landskapsvernområdet bare skulle omfatte de bratte skogsliene langs sjøen og unntaksbestemmelse for redusert vannføring i Indre og Ytre Stelåga. Rødøy kommune krever at avgrensningen av vern, både landskapsvern og utvidelse av nasjonalparken, på Melfjordens nordside følger arbeidsutvalgets alternativ. Nordland fylkeskommune og Rana kommune mener det er potensial for kraftutbygging på nordsiden av Melfjorden og støtter arbeidsutvalgets forslag. Rana kommune støtter Rødøy kommune, men støtter Fylkesmannens forslag til innlemming av Glomdalen i nasjonalparken. Rødøy-Lurøy kraftverk beskriver kraftutbyggingspotensialet i Indre og Ytre Stelåga. Årsproduksjonen antas å ligge på om lag 70 GWh. Kraftverket mener en utvidelse av nasjonalparken må ta hensyn til en næringsmessig utnyttelse av de naturgitte ressurser i området og ikke være til hinder for kraftutbygging av Indre og Ytre Stelåga. Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Norsk grotteforbund, Rana turistforening og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening Rana lokallag og Statskog SF støtter Fylkesmannens forslag om utvidelse av nasjonalparken vestover til kraftlinja over Melfjordloftan. Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener vassdragene i området utgjør betydelige landskapselement og at kraftutbygging vil ha negativ påvirkning på landskapet. Naturvernforbundet i Rana påpeker at økt kraftoverskudd i Nordland vil kreve økte overføringslinjer. Da er det verken realisme eller mening i å bygge ut Indre og Ytre Stelåga. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening Rana lokallag mener landskapsvern vil være av stor verdi ved at Nordfjorden og Melfjorden vernemessig knyttes sammen, kun avbrutt av den eksisterende kraftlinja. Dette innebærer at flere av elvene som munner ut på Melfjordens nordside med tilhørende nedbørsfelt på fjellet kan bevares.

NVE gjengir at Nattmoråga fikk unntak fra Samla plan i 2004, og at Stelåga kraftverk er under behandling i Samlet plan. Det vil tas endelig stilling til spørsmål om unntak fra Samlet plan for Stelåga kraftverk når prosessen med utvidelse av nasjonalparken er avsluttet. Statnett presiserer at vedlikeholdet av 420kV-linja over Melfjordloftene er krevende. De er derfor avhengig av helikoptertransport og ferdsel med ATV og snøskuter. Det er viktig at verneforskriften hjemler tillatelse til alt av drifts- og vedlikeholdsarbeid.

Fylkesmannen mener verneverdiene langs Melfjordens nordside er store og varierte. Rike løvskoglier vil øke variasjonene av naturtyper og arter i verneområdene. Landskapet er spektakulært og særegent. Det er viktig vassdragsnatur i området som ikke er berørt av kraftutbygging. Reindriften har viktige trekkruiter gjennom området, og også en gjeterhytte på grensen mot Rana. Dette er områder som i det vesentligste framstår som vanskelig tilgjengelige villmarksområder. Hele utredningsområdet bør av hensyn til verneverdiene vernes mot større tekniske inngrep. Som et kompromiss foreslår Fylkesmannen å utvide nasjonalparken vestover til nedbørsfeltet til Indre Stelåga og at det opprettes et landskapsvernområde langs fjorden som inkluderer Nattmoråga og Nattmorågas nedbørsfelt. Indre og Ytre Stelåga, som dekker begge områdene, foreslås ikke vernet.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurderinger av naturverdiene på Melfjordens nordside, men støtter ikke Fylkesmannens forslag til avgrensningen. Melfjordens nordside omfatter et unikt landskap fra fjord og kyst til høyfjell og bre. Her er verneverdier i særlig landskap og geologi, men også biologisk mangfold. Vern av Melfjordens nordside vil særlig bidra til bevaring av større sammenhengende naturområder, landskapsmessige verdier og verdifull vassdragsnatur i tråd med signalene i Meld. St. nr. 62 (1991-1992) om sikring av

variasjonsbredden i norsk natur, samt føringer i St. meld. nr. 37 (2000-2001) og Meld. St. nr 14 (2015-2016). Vernet bidrar også til måloppnåelse på alle punkter i naturmangfoldloven § 33. En eksisterende 420 kV linje gjør at det ikke er mulig å inkludere hele området i en nasjonalpark jf. naturmangfoldloven § 35 første ledd. Miljødirektoratet mener at verneverdiene i dette området er av en slik art at de bør inngå i henholdsvis Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Melfjorden landskapsvernområde. Det er gjort store kraftutbygginger på Melfjordens sørside, og i sin innstilling til konsesjon 5. juli 2007 for dette området skrev NVE følgende: *"Med dei avbøtande tiltaka som er foreslått, og med gode tekniske og landskapsmessige utformingar, meiner NVE at området framleis vi halde på mange av kvalitetane. NVE viser og til at naturtypen og landskapskvaliteten i utbyggingsområdet kan opplevast i til dømes det nærliggande Melfjordområdet som er utan kraftutbygging."* Rødøy kommune støttet NVEs innstilling. Miljødirektoratet vil videre påpeke, jf. innspill fra NVE, at systemet med Samlet plan for vassdrag er avvirket, og er ikke erstattet av en ny ordning. Det finnes derfor ingen anerkjente nasjonale ordninger for avklaring av konflikt mellom vern og utbygging av kraft per i dag. Miljødirektoratet anbefaler at grensene for utvidelsen følger Fylkesmannens høringsforslag. Det vil si at konsesjonsbehandling ikke kan iverksettes og at Ytre Stelåvatnet, Stelåvatnet, og Storvikåvatnet faller innenfor nasjonalparkens grenser. Området som er foreslått som en del av nasjonalparken har viktige natur- og friluftlivsverdier, og er viktige med tanke på å gi verneområdet et mer helhetlig økosystem med gradient fra fjord til fjell.

Klima- og miljødepartementet viser til at nasjonalparken på grunn av områdets store variasjon og sammenhengende vern over ulike gradienter (temperatur, klima, geologi, fjord-fjell, øst-vest), er egnet som område for forskning og referanseområde. Melfjordområdet omfatter et unikt landskap fra fjord og lavland til høgfjell og bre med stor opplevelsesmessig verdi. Nattmorågas fall ned i sjøen er imponerende og har stor opplevelsesverdi. Vern av området vil øke variasjonsbredden i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og vil sammen med vern av Nattmoråga landskapsvernområde sikre fjord-fjell gradienten i verneområdet. Vern av Melfjordens nordside vil særlig bidra til å sikre et nær urørt, økologiske og landskapsmessig sammenhengende naturområde. En utbygging av Nattmoråga har en estimert årsproduksjon på 9-12 GWh. Utbygging av Stelåga kraftverk har en estimert årsproduksjon på 70 GWh. Særlig Stelåga kraftverk vil kunne gi en ikke ubetydelig kraftproduksjon og verdiskaping. Klima- og miljødepartementet vektlegger at svært mye av vassdragsnaturen ved Svartisen og Melfjorden sør allerede er utbygd. Departementet viser til at NVE i sin skjønsmessige vurdering av om det skulle gis konsesjon til kraftutbygging på Melfjordens sørside la vekt på at naturtyper og landskapskvaliteteter i utbyggingsområdet i stedet kan oppleves i det nærliggende Melfjordområdet som den gang var uten kraftutbygging. Denne forutsetningen vil etter departementets vurdering falle bort dersom det bygges ut kraft i alle de siste uberørte områdene i Melfjorden og sørlige deler av Svartisen. Departementet viser til at Rødøy kommune støtter Fylkesmannens kompromissforslag om vern av Nattmoråga, mens Rødøy kommune og Nordland fylkeskommune ønsker at vernet ikke skal være til hinder for realisering av Stelåga kraftverk. Departementet foreslår på denne bakgrunn at nasjonalparken avgrenses mot sør, og at et landskapsvernområde sør for nasjonalparken utformes slik at vern ikke omfatter Indre og Ytre Stelåga, Ytre Stelåvatn, Indre Stelåvatn og Storvikåvatnet. Ved Isvatnet utvides nasjonalparken sørover mot kraftlinjen som grenser mot det foreslåtte nye Nattmoråga landskapsvernområde. Dette sikrer langsiktig bevaring av deler av fjord-fjell gradienten i området. Sørøst for Skaviktindan avgrenses nasjonalparken mot de tre innsjøene Ytre Stelåvatn, Indre Stelåvatn og Storvikåvatnet, og videre ned mot kraftlinjen sør for Storvikåvatnet. Grensen trekkes videre

vest for Ytre Stelåga og ned mot fjorden, så langt fra elvebredden at vernet ikke hindrer fraføring av vann ved en eventuell utbygging av vannkraftprosjekter i Ytre og Indre Stelåga. Fra Storvikåvatnet følger ny vernegrense Miljødirektoratets opprinnelige tilråding.

Ifølge NVE kan et utbyggingsalternativ for Stelåga kraftverk være tunnel til Melfjordbotn og kraftverk der, og utbygging og drift baseres på helikoptertransport. En slik løsning vil medføre at det ikke anlegges vei opp til Stelåvatnet fra Melfjordbotn, og det vil være lite behov for bygninger og installasjoner ved vatnet. I sør mot Melfjordbotn er grensen trukket slik at vern ikke er til hinder for adkomstveg til tunellpånugg. Oppdemming eller regulering av innsjøene er aktuelt ved en eventuell utbygging. Derfor er vernegrensen trukket slik at den tar høyde for oppdemming av innsjøene.

Ingen deler av vassdragene som er omfattet av Stelåga kraftverk ligger innenfor vernet område. Det er derfor etter departementets vurdering ikke behov for nye unntak i verneforskriftene. De foreslåtte bestemmelsene i verneforskriften for nasjonalparken vil dekke behovet for transport i forbindelse med vedlikehold og akutte hendelser dersom tilkomsten må skje via nasjonalparken. Fra sør er det tilkomst til anleggsområder i den ikke vernede delen av området. Det vil også være mulig å bruke helikoptertransport.

I samme delområde ligger Storvatnet. Miljødirektoratet tilrår i likhet med Fylkesmannen at nasjonalparken utvides sørvestover helt ned mot Storvatnet og Storvatndalen. Storvatnet på kote 167 inngikk opprinnelig i Statkrafts planer for Melfjordutbyggingen, og som Stortinget i 2001 sluttet seg til å ikke bygge ut for vasskraft. Nederst i vassdraget ble det i 2016 gitt konsesjon til Melfjordbotn kraftverk. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark langs nordsiden av vannet er ikke til hinder for utnyttelse av fallet fra Storvatnet, men gjør det uaktuelt å heve vannet over naturlig vannstand. Det er et teoretisk kartlagt potensielt utbyggingsprosjekt som går ned til Litlvatnet på kote 61. Estimert krafttap ved å ikke kunne regulere vannet er ifølge opplysninger fra Olje- og energidepartementet ca. 2,6 GWh midlere årsproduksjon. Regulering er ikke regnet på eller vurdert av NVE, og det foreligger ikke interesse for et slikt prosjekt. Storvatnet ligger som et tydelig skille i landskapet mellom de bratte rasmarene nord og øst for vannet og dalgangen ned mot Melfjorden. Området fremstår som tilnærmet urørt og har ingen tyngre tekniske inngrep. De kalkrike rasmarene skiller seg klart fra landskapet rund ved at de går svært bratt opp mot plataet på nordsiden. Kalkrik grunn og sørvendt helling gjør at rasmarene har et rikt biologisk mangfold. Området er på grunn av varierende tilgjengelighet ikke undersøkt i sin helhet. På grunn av de botaniske forholdene er det grunn til å anta at området kan ha enda høyere verneverdi. Rasmarene og de botanisk viktige områdene strekker seg helt ned til vannlinja. Departementet vektlegger at det allerede er gitt konsesjon til en ikke ubetydelig utnyttning av vannkraftpotensialet fra Storvatnet. Etter departementets vurdering overstiger ikke samfunnsnyttien ved å heve vannstanden to meter for å produsere 2 GWh fordelene ved å få bevare området i urørt stand slik det i dag fremstår.

Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering, og anbefaler utvidelse av nasjonalparken mot Melfjordens nordside og i Glømdalen i Rødøy kommune.

9.2 Nattmoråga landskapsvernområde

Opprettelsen av Nattmoråga landskapsvernområde innebærer vern av et område på 9,3 km² hvorav 100% er på privat grunn.

Fylkesmannen mener verneverdiene langs Melfjordens nordside er store og varierte. Rike løvskoglier vil øke variasjonene av naturtyper og arter i verneområdene. Det er viktig vassdragsnatur i området som ikke er berørt av kraftutbygging. For å sikre disse landskapsverdiene foreslo Fylkesmannen opprettelse av et landskapsvernområde. Det er særlig elvene med Nattmoråga som viktigste landskapselement og elvekløftene i Indre og Ytre Stelåga samt de dramatiske overgangene mellom fjord, bratt og rik fjordli, flate partier oppover Øverloftet og de alpine toppene og breen som utgjør landskapskvalitetene. De store landskapsformene er framtreddende og bidrar til områdets unike kvaliteter. Tuftene og sporene etter bosetting på Ramnskardet er viktige kulturminner i fjorden.

Overføring av vann og de inngrep kraftutbygging vil medføre, vil ha negativ innvirkning på landskapet. Vern som dette forslaget legger opp til vil hindre kraftutbygging i området. Dette anses som den største konsekvensen med vern i området. Liene i fjorden brukes noe til vedhogst og det foreslås å fortsatt tillate dette. Reindriften har viktige trekkruter gjennom området. Verneverdiene i hele utredningsområdet bør vernes mot større tekniske inngrep. Fylkesmannen foreslår likevel at Indre og Ytre Stelåga ikke vernes, jf. også 9.1 om utvidelse av nasjonalparken sørover mot kraftlinjen.

Miljødirektoratet viser kommentarene til utvidelse av nasjonalparken i 9.1 over. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens faglige vurdering av Melfjorden landskapsvernområde, men tilrår at Melfjorden landskapsvernområde opprettes med de grenser som er foreslått i Fylkesmannens høringsforslag. Dette innebærer at Indre og Ytre Stelåga vernes.

Klima- og miljødepartementet viser til merknadene i 9.1 om at vern ikke skal hindre realisering av vannkraftprosjekter i Ytre og Indre Stelåga. Dette har også konsekvenser for avgrensning av et nytt landskapsvernområde sørvest for nasjonalparken. Departementet foreslår at landskapsvernområdet avgrenses østover mot vestsiden av Ytre Stelåga, så langt fra elvebredden at vernet ikke hindrer fraføring av vann ved en eventuell kraftutbygging. Verneområdet dekker i hovedsak dermed Nattmoråga og Nattmorågadalen og bare deler av Melfjorden. Departementet tilrår på denne bakgrunn at verneområdet får navnet *Nattmoråga landskapsvernområde*, og slutter seg ellers til Miljødirektoratets tilråding.

9.3 Saltfjellet landskapsvernområde med biotopvern

Totalt areal vernet etter revidering er 495,1 km², en reduksjon på 12,6 km², hvorav 100% er statlig grunn. Bakgrunnen for endringen er omtalt i 4.2.

9.3.1 Vernekategori

Saltfjellet landskapsvernområde er et stort område med et stort mangfold av verneverdier; kvartærgeologiske avsetninger av nasjonal verdi, uberørte høyfjellsvassdrag som eksempel Dypenåga, viktige leveområde for fjellrev, landskapskvaliteter knyttet til høg fjell og høg fjellsdaler, friluftsliv, våtmarksområder, verneverdig skog og viktige beiteområder for reindriften. Truslene mot området er økende ferdsel, både motorisert og ikke-motorisert, forstyrrelser, inngrep i form av viktig nasjonal infrastruktur, ønsker om snøskuterløyper og økt motorisert ferdsel osv. Det er hyttebebyggelse ved Austre- og Vestre Viskisvatnet, Østerrundvatnet og Kjemåvatnet. I tillegg har Forsvaret et mindre bygg og en telemast innenfor landskapsvernområdet ved Sørrelva. Reindriften bruker området intensivt og har også viktige vinterbeiter og infrastruktur (gjerdeanlegg) i området.

Hytteiere, Saltdal kommune og Saltfjellet reinbeitedistrikt ønsker videreføring av Saltfjellet landskapsvernområde. Saltfjellet reinbeitedistrikt frykter strengere regelverk for bruk av barmarkskjøretøyer om landskapsvernet omgjøres til nasjonalpark, og viser til at de er avhengige barmarkskjøretøy for å styre rein vekk fra E6 og jernbane, samt for å unngå sammenblanding mellom norsk og svensk rein. Det er ikke muligheter for å lage en kjøreplan som vil fungere tilfredsstillende. Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Norsk grotteforbund, Rana kommune, Rana turistforening, Statskog SF og flere privatpersoner ønsker landskapsvernområdet innlemmet i nasjonalparken. Naturvernforbundet i Nordland mener området bedre ivaretas som nasjonalpark.

Fylkesmannen viser til at det er ulikt syn på vernekategori, også blant de to berørte kommunene. Nasjonalparkene skal ha en relativt streng forvaltning, selv om det aksepteres en god del aktivitet, også ut over tradisjonelt friluftsliv og primærnæring. Landskapsvern skal ha en noe mildere praksis. Det betyr for eksempel at fasadeendringer i et landskapsvernområde kan være enklere å få tillatelse til enn tilsvarende i nasjonalpark. Av hensyn til eksisterende hyttebebyggelse og reindriften, og for ikke å gå ut over vårt mandat med å revidere vernet foreslår Fylkesmannen at landskapsvernområdet opprettholdes.

Miljødirektoratet anbefaler å opprettholde Saltfjellet landskapsvernområde, blant annet med bakgrunn i at det finnes større tekniske installasjoner innenfor landskapsvernområdet, noe som ikke er forenelig med vern som nasjonalpark jf. naturmangfoldloven § 35. For å kunne ha Saltfjellet landskapsvernområde som en del av en nasjonalpark må relativt store områder med viktige verneverdier arronderes ut. Videre har det lokalt vært motstand mot å omgjøre området til nasjonalpark. Landskapsvernområde anbefales derfor opprettholdt.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets tilråding.

9.3.2 Biotopvern for fjellrev

Saltdal kommune og Saltfjellet reinbeitedistrikt støtter ikke forslag om biotopvern for fjellrev i landskapsvernområdet. Saltdal kommune påpeker at fjellreven er utnevnt som prioritert art og ivaretas tilstrekkelig gjennom egen forskrift. Saltfjellet reinbeitedistrikt aksepterer ikke at et rovdyr kommer inn under formålet med vern av området. Etter deres vurdering er fjellreven en trussel for reinkalver under kalvingen. Da arten er på opptur vil den i framtida kunne være en større trussel under kalvingen. Reinbeitedistriktet frykter at det da vil det være mye større terskel, eller ikke mulig, å få skadefelling/uttak av skadevoldere. Flere høringsparter har i nevnt styrket vern av fjellrev som bakgrunn for støtte til å inkludere landskapsvernområdet i nasjonalparken. Flere har ikke kommentert biotopvern spesifikt.

Fylkesmannen viser til at fjellrev i Norsk rødliste for arter 2015 er vurdert som en kritisk trua art. I 2015 fikk fjellreven status som prioritert art naturmangfoldloven § 23. Gjennom denne forskriften er: «enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av fjellrev forbudt. Som ødeleggelse regnes fysisk ødeleggelse av fjellrev, herunder tomme hi, og andre handlinger dersom de er egnet til å skade, forstyrre eller på annen måte forringe individer av arten.» Fylkesmannen mener at forskriften er tilstrekkelig til å ivareta de vesentligste hensyn til fjellrev. Når viktige deler av de mest attraktive leveområdene i tillegg har vern mot større tekniske inngrep gjennom landskapsvern blir fjellreven beskyttet tilstrekkelig. Fylkesmannen

anbefaler derfor ikke biotopvern. Ved gjennomføring av forvaltningsmessige tiltak for fjellrev vil det være naturlig at reinbeitedistriktet holdes orientert og får medvirkning på de tiltak som igangsettes. Særlig dersom tiltakene kan få negative konsekvenser for reindriften.

Miljødirektoratet tilrår biotopvern for fjellrev i Saltfjellet landskapsvernområde. Biotopvern er ment å beskytte områder med viktige økologiske funksjoner utover hva ulike sektorlover kan hjemle, da sektorlover ofte er innrettet mot høsting og annet uttak av arter. Saltfjellet er et av de viktige leveområdene for fjellrev i Skandinavia, og henger sammen med et viktig område for bestanden i Vindelfällen, på svensk side. Vernekategorien landskapsvern gir ikke anledning til å ha det økologisk funksjonsområde for fjellrev som verneformål. Den norske fjellrevbestanden er ikke på opptur slik Saltfjellet reinbeitedistrikt hevder. I Saltfjellet viser overvåkingen at populasjonen har hatt en negativ tendens de senere år, selv om man i 2018 fikk en mer positiv utvikling på grunn av gode smågnagerår. Bestanden er likevel på et så lavt nivå per i dag at den har vanskeligheter med å overleve på populasjonsnivå.

Det er ikke dokumentert at fjellrev utgjør en trussel for tamrein. Det kan likevel ikke utelukke at fjellrev kan ta små kalver. Andre arter som rødrev utgjøre en reell og mye større trussel. Store deler av de registrerte fjellrevhiene ligger innenfor nasjonalparker. I nasjonalparkene er det en generell dyrelivsfredning, noe som medfører at verneområdestyrene kan ta hensyn til f. eks. fjellreven og dens hi i vurdering av dispensasjoner til f. eks. ulike typer ferdsel. I landskapsvernområder er det ikke mulighet for å begrense ferdsel ut fra hensyn til dyreliv eller planteliv. Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 gir ikke nok beskyttelse. Det er i dag ingen hinder for at store organiserte grupper kan ferdes inn i Saltfjellet landskapsvernområde med den hensikt å se og oppleve fjellreven, og vi mener at en slik aktivitet vil kunne være til skade for fjellreven om man ikke har mulighet til å sette vilkår for slik ferdsel. Forskrift om fjellrev som prioritert art er ikke egnet til å gi hverken vilkår for ferdsel eller i ytterste konsekvens gi restriksjoner i ferdsel til f. eks. enkelte deler av året.

Sametinget har i konsultasjonene uttalt at det må legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur ved slik eventuell fremtidig regulering og at den samiske reindriften i området har et selvstendig rettsgrunnlag. Sametinget signaliserte at man ikke kan gi tilslutning til reguleringer som er til hinder for utøvelse av reindrift i området.

Klima- og miljødepartementet viser til at fjellrev med forslaget vil få bedre beskyttelse av sitt økologiske funksjonsområde innenfor verneområdet, noe fjellrev ikke har i verken i dagens verneforskrift eller i forskrift om fjellrev som prioritert art. Dette innebærer at forvaltningsmyndigheten i vurdering av dispensasjonssøknader må vektlegge at fjellrev er en del av verneformålet. Selv om motorferdsel i reindriften kan medføre støy og forstyrrelser, vil det fortsatt kunne gis tillatelse til dette, men det må gjøres en mer konkret vurdering av hvordan dette kan påvirke fjellreven og dens livsbetingelser. Departementet foreslår også bestemmelse om at annen støy som vesentlig kan forstyrre fjellrev er forbudt. Videre foreslås det bestemmelse om at større arrangementer, organisert ferdsel og ferdselsformer som ikke skjer til fots, må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, dersom dette utgjør en mulig fare for forstyrrelse av fjellrev. Departementet vektlegger at disse bestemmelsene også kan bidra til bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Innenfor nærmere avgrensede deler av verneområdet kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som ikke er til fots og som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet. Departementet vektlegger at også at dette kan bidra til bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Det følger av både saksbehandlingsregler etter naturmangfoldloven og konsultasjonsavtale mellom

staten og Sametinget at Sametinget og reindriften vil bli involvert og konsultert i en slik eventuell regulering. Departementet viser til at det følger av naturmangfoldloven § 14 annet ledd at det skal legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk natur. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding.

9.3.3. Grensejustering langs E6 og jernbane

Saltdal kommune er positive til at forslaget imøtekommer innspill fra kommunen om sykkelstiprosjektet. Seinere har kommunen i møte redegjort mer detaljert for traséen og ønsker at foreslått grense justeres ytterligere ved Kjemåsen. Statskog SF ser det som fordelaktig alle tekniske inngrep holdes utenfor verneområdet. Det bør vurderes å justere grensene i alle områder der en har hytter nær yttergrensene. Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Jernbaneverket, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag, Saltdal kommune, Salten friluftsråd, Statens vegvesen, Statskog SF og Flere enkeltpersoner støtter forslag om grensejustering over Saltfjellet, langs E6 og jernbanen. Forum for natur og friluftsliv i Nordland påpeker at det er viktig at ikke arealer med viktige naturverdier og verneverdier frigis fra vern.

Nordland fylkeskommune og Saltdal kommune mener det er viktig at de områdene som tas ut av vern har en størrelse som åpner for eventuelle tiltak som vil redusere påkjørsler av hjortevilt på vei og bane. NJFF Nordland mener det er viktig at korridoren er så stor at det kan gjøres tiltak på både E6 og jernbanen ved behov. Salten friluftsråd mener det kan være rasjonelt med sikte på eventuell etablering av sykkelveg mellom Lønsdal og Kjemåga stasjon. Jernbaneverket har konkrete innspill på avstand fra jernbanen som bør være uten vern og innspill om allmennhetens plikter og begrensede atkomstmuligheter. Saltfjellet reinbeitedistrikt ber om at området ved Ryphågen og Sørrelva tas ut av vernet for å unngå eventuelle konflikter med gjerdeanlegget.

Fylkesmannen anbefaler at det nærmeste arealet til E6 og jernbanen tas ut av vernet slik at etablert infrastruktur (E6 og jernbane), hytter, hus, veier og anlegg holdes utenfor vernet område. Dette innebærer at noen kjente verneverdier, særlig kulturminner og dels noen breavsetninger, ikke lenger har noen særskilt beskyttelse av verneforskriftene etter naturmangfoldloven. Her har hensynet til jernbane og E6 veid tungt.

Når det gjelder reindriftens anlegg er ikke disse like sterkt knyttet til offentlig infrastruktur. Ved Sørrelva strekker gjerdeanlegget seg to og en halv kilometer oppover dalen fra E6. Det blir en stor grenseendring om alt dette arealet skal tas ut av vernet. Fylkesmannen anbefaler at vernegrensen gjør en sving om det mest omfattende gjerdeanlegget og veien nede ved Sørrelva. Det samme gjøres rundt det gamle slakteriet ved Semska. Det vil da fortsatt være gjerdeanlegg innenfor landskapsvernområdet, men de mest omfattende og veinære anleggene holdes utenfor. Vernebestemmelsene gjør at bruk og vedlikehold av anleggene er uproblematisk. Endringer vil måtte gjennomgå en behandling i nasjonalparkstyret. Så lenge det ikke omfatter vesentlige nye arealer eller stenger viktige ferdsselsårer for friluftslivet vil vernet i liten grad være til hinder for næringa. Det vises også til nylig behandlet søknad om endring og utvidelse av gjerdeanlegget der det ble gitt tillatelse.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens forslag til grenseendringer langs E6.

Klima- og miljødepartementet viser til at Saltdal kommune i høringen, i møte med og i brev til departementet har spilt inn ønsker om mindre justeringer av vernegrensen i to deler av landskapsvernområdet. Forslaget innebærer etablering av nytt skogvern og oppheving av eksisterende vern. Slike endringer krever utredning og høring og vil derfor ikke bli vurdert nærmere nå. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding.

9.4 Gåsvatnan landskapsvernområde

Totalt areal vernet etter revidering er 120,7km², en økning på 1,4 km². Totalt er 82,5% statlig grunn og 17,5 % er privat.

9.4.1 Verneform

Beiarn kommune, flere hytteeiere, Osbakk grunneierlag, Saltdal kommune og Stolpen gård ønsker at Gåsvatnan landskapsvernområde består og ikke blir en del av nasjonalparken. Beiarn kommune og folkemøte i Beiarn viser til at landskapsvernområdet med et noe mildere vern enn nasjonalpark virker som en buffersone mot nasjonalparken. Osbakk grunneierlag er opptatt av at vern, spesielt på privat grunn, må være velbegrunnet, og at verdien i området står i fare for å bli ødelagt, eller vesentlig forringet, uten vern. Grunneierlaget mener begrunnelse for omgjøring til nasjonalpark ikke er god og er sterkt imot forslaget. Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Norsk grotteforbund, Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten, Rana kommune og Rana turistforening støtter forslag om å innlemme Gåsvatnan landskapsvernområde i nasjonalparken. Naturvernforbundet i Nordland viser til naturtypekartlegginga (Biofokusrapport 2011 – 8) og mener innlemmelse i nasjonalparken bedre vil sikre de påviste verneverdiene. Naturvernforbundet i Rana mener alternativet å opprettholde landskapsvernområde er uakseptabelt. Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten mener biotopvern er en mulighet for å beskytte leveområder for fugler og dyr, men at nasjonalparkstatus vil gi en mer helhetlig beskyttelse. NJFF Nordland skriver at det er enklere for brukere av området å forholde seg til en nasjonalparkforskrift enn en landskapsvernforskrift med biotopvern, og mener derfor det er hensiktsmessig å innlemme landskapsvernområdet i nasjonalparken.

Fylkesmannen mener nasjonalpark i hele området gir en mer helhetlig forvaltning og bedre sikrer botaniske og ornitologiske verdier. Likevel kan det på bakgrunn av innspill i høringen være hensiktsmessig å beholde landskapsvernet med mindre restriksjonsnivå. Hensynet til grunneiere, hytteeierne og eier av gårdstunet veier her tungt. Fylkesmannen anbefaler derfor at Gåsvatnan landskapsvernområde opprettholdes. Fylkesmannen anbefaler også å utvide landskapsvernområdet i Håvvamáhkke og kombinere landskapsvernet med biotopvern.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering, men tilrår ikke biotopvern, se 9.4.3.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets tilråding.

9.4.2 Utvidelse Håvvamáhkke

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Rana turistforening, Salten friluftsråd og Statskog SF støtter forslag om vern. NJFF Nordland mener vern av Håvvamáhkke bør erstattes med et tilsvarende areal frigis fra vern på privat grunn for å dempe konfliktnivået. Saltfjellet reinbeitedistrikt går imot vern av Håvvamáhkke på grunn av behov for barmarkskjøring i området når rein flyttes inn i gjerdet fra Svartvassheia. Vern vil føre til økt byråkrati. Det planlagte dolomittbruddet i Ljøsenhammaren vil kunne medføre behov for bruk av

beiteområder sørover mot Skjervfjell. Reinbeitedistriktet får da dobbel negativ effekt; både tap av beiteområder, økt forstyrrelse i Ljøsenhammaren, økt beite og konkurranse fra geit, samt biotopvern.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) påpeker at utvidelsen i Håvvamåhke er i direkte konflikt med en forekomst av naturstein av regional verdi. Vernegrense må trekkes vekk fra forekomsten slik at mineralressursen holdes unna verneområdet og det bør tas høyde for en tilstrekkelig buffersone med tanke på fremtidig utnyttelse av mineralressursen. Forekomsten er dominert av to rosa marmortyper og regnes som attraktive for eksport av blokk. Ressursene har også betydning for annet næringsliv.

Fylkesmannen anbefaler vern av Håvvamåhke. Områdets vurderes å ha *nasjonale* verneverdier som må gå foran bergverksinteressene av *regional* verdi. Forslag til avgrensning er også tilpasset forekomsten slik at den i hovedsak ligger utenfor forslag til vern. Område som tidligere har vært i drift omfattes dermed ikke av vernet. Endringen har derfor liten eller ingen konsekvens for verneverdiene. Vern mot større tekniske inngrep må sees på som en fordel for reindriften.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering til utvidelse og tilrår i tillegg en arronderingsmessig endring av vernegrensa i Tømmerdalen, se kap. 4.1 for detaljer.

Klima- og miljødepartementet viser til kapittel 2.2 om evt. fremtidig drift av mineralforekomster. Departementet presiserer i den sammenheng at vernebestemmelsene for verneområdet gjelder innenfor vernegrensen, og ikke utenfor. Vernet i seg selv er derfor i ikke til hinder for mineralutvinning opp mot vernegrensen. Vi viser likevel til naturmangfoldloven § 49 som sier at hvis virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov kan "innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelse av om tillatelse skal gis og ved fastsetting av vilkår". Denne retningslinjen vil dermed inngå i den skjønnsmessige vurderingen i en fremtidig sak om omregulering etter plan- og bygningsloven eller en sak om utvinningstillatelse etter mineralloven. Vurderingen omfatter også vektlegging av virkninger for det samiske naturgrunnlaget. Det er vedkommende sektormyndighet som har ansvar for denne vurderingen og hvilken vekt det skal legges på hensynet til verneverdiene.

Departementet viser videre til 8.6.8.4 om motorferdsel i reindriften og merknader om reindriften i området. Det foreslås ikke biotopvern i Gåsvatnan. I forslag til forskrift er det i § 8 annet ledd bokstav b foreslått at bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med utøvelse av reindriften er tillatt. Etter § 8 tredje ledd bokstav g kan det søkes om tillatelse til bruk av annet type motorkjøretøy (barmarkskjøring) og luftfartøy i forbindelse med reindriften. I § 8 fjerde ledd i forskrift om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er det presisert at det kan gis flerårige tillatelser til motorferdsel i reindriften. Departementet har tatt inn tilsvarende bestemmelse i forskriftene til Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde. Dette vil redusere byråkrati.

Departementet viser for øvrig til at den foreslåtte utvidelsen i Håvvamåhke utgjør om lag 1,3 km². Fylkesmannen i Nordland opplyser at området består av mye fastmattemyr som kan tåle noe barmarkskjøring. Det er i dag få eller ingen synlige kjøreskader fra barmarkskjøretøy. Etter departementets oppfatning vil det dermed være påregnelig å få flerårige tillatelse til barmarkskjøretøy. Departementet vektlegger at forvaltningsmyndigheten

har god dialog med reindriften for å ivareta reindriften behov for barmarkskjøring, samtidig som verneverdiene ivaretas. Departementet understreker videre at vern av området vil bidra til å bevare det samiske naturgrunnlaget og hindre senere utbyggingstiltak i strid med reindriften interesser innenfor verneområdets grenser. Departementet viser til kapittel 8.6.11 om vilkårene for å gi dispensasjon til mineralutvinning innenfor verneområdets grenser. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding.

9.4.3 Biotopvern – Skjevljfellet og Hávvamåhkke - Gåsvatnan landskapsvernområde

I høringen foreslås det at landskapsvern kombineres med biotopvern i to delområder for å sikre botanisk og ornitologiske verneverdier.

Fylkesmannen mener det er store verneverdier knyttet til området Skjevljfell og Hávvamåhkke. Landskapsvern sikrer området mot større tekniske inngrep, men vegetasjonen får ikke særskilt vern. Fylkesmannen anbefaler at landskapsvern kombinert med biotopvern i to spesifikt angitte områder for å gi bedre formell beskyttelsen for vegetasjon og fugleliv.

Miljødirektoratet er enige i at områdene har viktige naturverdier, men tilrår ikke biotopvern i Gåsvatnan da kriteriene for dette ikke er oppfylt. I naturmangfoldloven § 38 heter det: "Som biotopvernområde kan vernes et område som har eller kan få særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter." I de områdene det foreslås biotopvern innenfor Gåsvatnan landskapsvernområdet er vernet ikke knyttet til spesifikke arter, men til naturtyper og artsgrupper.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets tilråding.

9.5 Dypen naturreservat

Dypen naturreservat foreslås opprettholdt, med noen mindre forskriftsendringer. Det totale arealet er 6,8km², hvorav 100 % er statlig grunn.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at Dypen naturreservat blir en del av nasjonalparken dersom Saltfjellet landskapsvernområde tas med i en stor nasjonalpark. Naturvernforbundet i Nordland viser til kartlagte verdier (Biofokusrapport 2011-8) og foreslår at også området nord for Dypen naturreservat mot Innervatnet innlemmes i et utvidet vern i tråd med kartlegginga. Saltfjellet reinbeitedistrikt har i møte framholdt at det går flyttlei gjennom Dypen naturreservat. Disse har vært ryddet for krattskog tidligere men begynner nå å bli gjenvokst. Reinbeitedistriktet mener det må være åpning for å rydde disse for ungskog også i framtida. Det er ikke behov for å rydde furuskog.

Fylkesmannen mener fortsatt at verneverdiene i Dypen naturreservat forsvares at området opprettholdes som naturreservat. Det er særdeles viktig å ivareta et så spesielt skogsområde. Områdene som naturvernforbundet ønsker innlemmet i naturreservatet ble ikke vurdert tatt med da Fylkesmannen ikke hadde noe mandat for å gå ut over grensene for vernet område – mandatet var en revisjon av det eksisterende. Fylkesmannen tilrår at det gis åpning for å rydde lausskog i fastlagte flyttleier for å bedre framkommeligheten.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets tilråding.

9.6 Semska-Stødi naturreservat

Semska-Stødi naturreservat har et totalareal på 13km², hvorav 100% er på statlig grunn, og arealet er uendret etter revisjonen. Det er gjort mindre oppdateringer i forskrift.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Salten friluftsråd og Sture Pettersen med flere støtter forslag om å oppheve Semska-Stødi naturreservat og innlemme dette i nasjonalparken. Saltdal kommune mener reservatet bør oppheves og bli en del av Saltfjellet landskapsvernområde. Kommunen mener verneverdiene i området blir tilstrekkelig ivaretatt med verneformen landskapsvern. Norsk grotteforbund og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag ønsker at Semska-Stødi naturreservat opprettholdes som naturreservat. Forum for natur og friluftsliv i Nordland og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag mener ferdselsforbudet i Semska-Stødi må videreføres gjennom et eget punkt under punkt 5 i forskriften for en utvidet nasjonalpark. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag foreslår også at området underlegges biotopvern om det innlemmes i nasjonalparken. Friluftsrådenes landsforbund, NJFF Nordland, Rana kommune, Saltdal kommune og Salten friluftsråd mener ferdselsforbudet må oppheves. Statskog SF som grunneier og oppsyn, vurderer det som uproblematisk at ferdselsforbudet oppheves.

Fylkesmannen viser til at ferdselsforbudet i svært liten grad er begrensende for ferdselen og derfor ikke vil ha negative konsekvenser for friluftslivet om det opprettholdes. Fylkesmannen vektlegger at dette er svært viktige våtmarksområder (jf. ornitologisk kartlegging) som ligger nær viktig infrastruktur. Det er i slike områder viktig å avklare bruk og vern tydelig. Naturreservat er et strengere vern enn landskapsvern og ivaretar verneverdier knyttet til arter og økologiske sammenhenger mer spesifikt enn landskapsvern. Fylkesmannen anbefaler at Semska-Stødi naturreservat opprettholdes, men med revidert forskrift og uten ferdselsforbud på grunn av begrenset tilgjengelighet og lite ferdsel.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding.

Klima- og miljødepartementet og støtter Miljødirektoratets tilråding.

9.7 Blakkådalen naturreservat

Totalt areal vernet etter revidering er 22,3km², en økning på 19,1km². Totalt er 97,3 % statlig grunn og 2,7 % er privat.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Statskog SF støtter forslag om utvidelse av Blakkådalen naturreservat. Statskog SF har en åpen hytte i reservatet og ber om dispensasjon til hogst av ved rundt denne og unntak for vedlikehold av en dragstol.

Fylkesmannen anbefaler utvidelse av naturreservatet som foreslått og at Statskogs ønske imøtekommes. Bruk av sykkel, ridning og hest og kjerre er omtalt i eksisterende verneforskrift, men da som forbudt utenom eksisterende veier. Svært lite av dagens sti kan kalles «eksisterende vei». En mer fleksibel mulighet er å åpne for dette etter traséer fastsatt i forvaltningsplan. Øvre deler av Blakkådalen tåler nok noe ferdsel med sykkel og hest, mens

nedre delene i stor grad er uframkommelige med sykkel og hest. Bruken vil derfor sterkt begrense seg selv. Fylkesmannen anbefaler at dette avklares i forvaltningsplan og slik kan sees i sammenheng med forvaltning av Saltfjellet- Svartisen nasjonalpark.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding. I stortingsmeldingen om friluftsliv Meld. St.18 (2015-2016), gjentatt i Regjeringens Handlingsplan for friluftsliv (2018), foreslås det at det i forskrifter for nasjonalparker og landskapsvernområder skal åpnes for sykling på eksisterende veier og stier. Sykling kan likevel reguleres i avgrensede områder dersom dette er begrunnet i verneformålet og sårbarhetsvurderinger (ikke brukerkonflikter). Som følge av dette fikk fylkesmennene i brev fra Miljødirektoratet 6. juni 2016 i oppdrag å tilrå endringer i verneforskrifter for nasjonalparker og landskapsvernområder. Hvilke stier som eventuelt får et forbud mot sykling og ridning vil fremgå av forskrifter og ikke forvaltningsplanen.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets tilråding.

9.8 Fisketjørna naturreservat

Fisketjørna naturreservat består i sin nåværende form med en revidert og oppdatert forskrift. Naturreservatet er totalt 2,7 km². Hvorav 4,4 % er statlig grunn og 94,8% er privat. Fylkesmannen sendte på høring endringer av forskriften som innebar en teknisk oppdatering i henhold til naturmangfoldloven. Videre ble det foreslått bestemmelser om at det kan gis tillatelse til reindriftas nødvendige motorferdsel på snødekt mark og bruk av snøskuter for frakt til bakenforliggende hytter og barmarkskjøretøy i reindrifta. Ingen høringsparter hadde motforestillinger mot dette.

Fylkesmannen tilrår oppdatering av forskriften med nevnte unntak.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens tilråding.

Klima- og miljødepartementet viser til at riktig skrivemåte er *Fisketjørna*, se kapittel 8.2 over. Departementet slutter seg ellers til Miljødirektoratets tilråding.

10 ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

10.1 Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Kapittel 2 redegjør mer detaljert for positive og negative konsekvenser av verneforslaget.

Forslaget vil kunne medføre noen kostnader for samfunnet, hovedsakelig i form av tap av potensielle inntekter ved kraftutbygging, jf. kapittel 2.2. Det er med unntak av Bjøllåga kraftverk ikke gjennomført konsesjonsbehandling i de aktuelle vassdragene og vurdering av utbyggingskostnader og mulig produksjon må betraktes som usikre estimater som ikke er kvalitetssikret. Det er derfor ikke grunnlag for å kvantifisere de samfunnsøkonomiske effektene av en eventuell begrensning kraftproduksjon. Det er i verneplanprosessen ikke avdekket andre vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget, og verneforslaget er justert på flere punkter for å imøtekomme og ta hensyn til ulike interesser.

Departementet mener at verneforslaget har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer departementet det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som ikke har en synlig pengeverdi, men som tillegges stor verdi politisk og i store deler av befolkningen. Verdien vil delvis komme til uttrykk gjennom

reiselivsutvikling i regionen. Nasjonalparken vil være sentral i merkevarebygging og utgjøre et trekkplaster for naturbasert reiseliv. En nasjonalpark som med utvidelsen og tilknyttede verneområder får økt vernet areal totalt sett, vil kunne bidra til økt verdiskaping lokalt og regionalt innen naturbasert turisme i form av kjøp av varer og tjenester, overnatting, guiding m.m. Den nye merkevarestrategien for Norges nasjonalparker vil også bidra til dette.

10.2 Offentlige kostnader

Erstatningsutbetalinger, forvaltning og drift medfører kostnader for det offentlige. Erstatning som følge av opprettelse av verneområdene er regulert av bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 50 og 51. Her fremgår det at grunneiere og rettighetshavere har krav på erstatning når et vernevedtak medfører økonomisk tap som følge av at eksisterende bruk blir vanskeliggjort. Utbetaling av eventuelle erstatninger vil følge prosedyrer i samsvar med reglene i naturmangfoldloven. I løpet av verneplanprosessen er det ikke avdekket at vernet vil føre til slike økonomiske tap, og det er derfor grunn til å anta at disse erstatningsutbetalingene vil være lave.

Kostnader knyttet til eventuelle erstatningsutbetalinger, kostnader til erstatningsprosessen og kostnader knyttet til grensemerking og skilting av verneområdene, dekkes innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kapittel 1420 post 33. Kostnader til drift av nasjonalparkstyre som forvaltningsmyndighet, nasjonalparkforvaltere, utarbeidelse av forvaltningsplan, oppsyn og ulike forvaltningstiltak dekkes over kapittel 1420 postene 01, 21 og 31. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av dette vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

10.3 Privatøkonomiske kostnader

Eventuelle tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven.

10.4 Administrative konsekvenser

Det opprettes ett nytt verneområde, Nattmoråga landskapsvernområde. Eksisterende Storlia naturreservat tas inn i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Videre forenkles og oppdateres noen av forskriftene slik at saksbehandlingen blir enklere. Av de eksisterende verneområdene er det kun Fisktjønnan naturreservat som ikke allerede forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Det anbefales at nasjonalparkstyret nå får forvaltningen av Fisktjønnan også.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

1. Forskrift om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.
2. Forskrifter om vern tre landskapsvernområder i Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.
3. Forskrifter om vern av fire naturreservater i Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.